

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ Α'.
ΑΡΙΘ. 12

Ἐν Πειραιεὶ Ἀπρίλιος
1884

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἦδη, ὅτε ὁ «Ἀπόλλων», διαρύσας τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ὡς εἰσέρχεται εἰς τὸ δεύτερον, ὀφείλομεν κατὰ καθήκον ῥ' ἀπορρίπτωμεν δημοσίᾳ τὴν ἄπειρον ἡμῶν εὐγνωμοσύνην πρὸς πάντας τοὺς εἰλικρινῶς καὶ προθύμως ἐνισχύσαντας ἡμᾶς εἰς τὸ ἐπίπονον αὐτὸ ἔργον, οἵτινες, διὰ τε τῆς ὑλικῆς αὐτῶν ὑποστηρίξεως καὶ τῆς πολυτίμου συνεργασίας, παρέσχον ἡμῖν παρήγορον ἀντικείμενον ἀσχολίας καὶ ἀνακουφίσεως ἐν τῇ θλιβεῇ καὶ ἀτέμνῳι νυκτί, ἥτις εἵμαρτο ῥὰ περιβάλλει τὸν βίον ἡμῶν.

Δὲν ἀξιοῦμεν ὅτι καταρτήσαντες παρέσχομεν τέλειον περιοδικὸν ἀνάγνωσμα τοῖς συνδρομηταῖς καὶ τῷ φιλομούσῳ κοινῷ, μεθ' ὅλους τοὺς ἀγρύτους, οὓς κατεβάλομεν, μόχθους, καὶ τὴν πρὸς τοῦτο ἄσθετον ἀμύλλαν. Ἀλλ' ἀτυχῶς, ἐν τῇ ἐνεστώσῃ ἐποχῇ τῆς φιλολογικῆς—τολμῶμεν εἰπεῖν—φαστήρης καὶ τῆς καλαισθητικῆς στειώσεως, ὁ περιοδικὸς ἐν Ἑλλάδι τύπος, ἀμοιρῶν ἄλλως τε καὶ τῶν εὐκολιῶν, ὧν ἀπολαύει ὁ ἐν Εὐρώπῃ, ἔχει ῥὰ παλαιήν πρὸς τοσαῦτα δυσπέραστα κωλύματα, καὶ τοσοῦτον ῥὰ διαδράμην ἀκαρθῶδες στάδιον, ὥστε δὲν ἀποκομίζει εἰμὴ τὰ μέσα μόλις τῆς ὑπάρξεως, τὴν ἀρίαν

καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν. Ἐντεῦθεν σπανίζει ἐπαισθητικῶς ὁ περιοδικὸς παρ' ἡμῖν τύπος, ἐν ᾧ ἔδει ῥ' ἀποθησαυρίζωνται τὰ ἐκλεκτότερα προϊόντα τῶν περὶ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐλευθερίους τέχνας ἀσχολουμένων, διασώζων οὕτω τὴν φιλολογικὴν ἐν γένει φρυσιογνωμίαν τῆς ἐποχῆς, ἐκτυλίσσων σελίδας ἐκ τῆς ἱστορίας, παρακολουθῶν πᾶσαν πρόοδον τῆς διαβολίας καὶ καθιστάμενος οὕτω χρήσιμος καὶ ἀπαραίτητος τοῖς φιλαναγνώσταις μελέτημα. Τὴν ἀνταρὰν δ' ἀληθῶς ταύτην δοκιμασίαν, ἀνθ' ἧς ἀμείβονται τὸ πλεῖστον οἱ ἐκδότες περιοδικῶν συγγραμμάτων, ἡσθάνθημεν πλείοτερον ἡμεῖς, μηδεμιᾶς φρεσθέντες θυσίας, καὶ ἀναθέντες τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ ἡμετέρου, λόγῳ μείζονος τυπογραφικῆς φιλοκαλίας, εἰς ἕν τῶν ἐν Ἀθήναις τυπογραφείων, τοῦθ' ὅπερ εἰς οὐκ ὀλίγας δυσχερείας ἐρέβαλεν ἡμᾶς.

Οὐχ' ἦττον αἰσθανόμενοι τὴν πρὸς τὸ κοινὸν, καὶ τοὺς ἀξιοτίμους ἡμῶν συνδρομητὰς ὑποχρέωσιν δὲν θέλομεν λείψῃ καὶ ἐφεξῆς τοῦ ῥὰ ἐργασθῶμεν μετὰ πλείονος θάρρους ἀκόμῃ, ἀναπληροῦντες πᾶσαν τυχὸν ἑλλειψίν, ἣν ὑπέδειξεν ἡμῖν ἡ πεῖρα τοῦ παρελθόντος ἔτους, σταχυολογοῦντες ποικιλωτέραν καὶ μᾶλλον ἐνδιαφεροῦσαν ὕλην καὶ τακτοποιοῦντες βαθμηδὸν τὸ μικρὸν ἡμῶν ἔργον. Ἐπὶ τούτοις πεποιθήμεν ὅτι οἱ κ.κ. συνεργᾶται τοῦ «Ἀπόλλωνος» οἱ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν κοσμίσαντες τὰς σελίδας αὐτοῦ θέλουνσιν ἐξακολουθῇ παρέχοντες ἡμῖν

τὴν πολύτιμον αὐτῶν συνεργασίαν καὶ ἀρωγὴν, ἀνθ' ὧν ἐκφράζομεν καὶ πάλιν τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν ζωηρὰν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν.

Ἐν Πειραιεὶ Ἀπρίλιος 1884.

Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΠΑΝΟΡΘΩΜΑΤΑ

ΥΠΟ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΚΡΕΜΟΥ
Γ'.

Σουλῶται, πρώτη πολιορκία Μεσολογγίου,
Μάρκος Βότσαρης.

Ἐκ τῆς ἐν τέσσαρσιν* ἀριθ. τοῦ «Ἀπόλλωνος» δημοσιευθείσης «ἐκθέσεως» τοῦ γέροντος ἀγωνιστοῦ Γεωργίου Βουλπιώτου μανθάνομεν ἄλλα τε καὶ μάλιστα τὰ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἥρωος Μάρκου Βότσαρη, ἅτινα καθάπερ καὶ τὰ τοῦ ἐτέρου ἥρωος Ἀθανασίου Διάκου περιεβλήθησαν τοιαύτην ποιητικὴν αἴγλην, ὥστε ἦτε ἱστορικὴ ἀλήθεια καὶ ἡ ποίησις συνεχύθησαν. Εἰς τοῦτο δὲ συνετέλεσαν μὲν καὶ οἱ ἡμέτεροι, τὰ μάλιστα δὲ οἱ τῆς Ἑσπερίας συγγραφεῖς. Ἐὰν δ' ἀναγνῶ τις πρῶτον ἓνα ὑντιναδὴποτε αὐτῶν, εἴτα δὲ τὴν ἡδὴ δημοσιευθεῖσαν «ἀνέκδοτον ἐκθεσιν» θὰ ἴδῃ ὅτι αὕτη οὐκ ὀλίγον συντελεῖ εἰς διαλευκάνειν τῆς παρὰ τὸ Κεφαλόβρυσον νυκτομαχίας, ἥτις παρ' ἄλλοις ἄλλως ἔχει. Τὸ δὲ σπουδαῖον ὅτι ὁ συντάκτης τῆς «ἐκθέσεως» διδάσκει ἡμᾶς τί ἐφρόνουν οἱ ἐχθροὶ περὶ τοῦ Μάρκου καὶ ὅποια ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν προσκόπων Τσελεδμήπεη ἠγγέλθησαν τὰ περὶ τῆς νυκτομαχίας πρὸς τὸν γενικὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐκστρατείας Μουσταῆ. Ὡστε πρῶτον ἡδὴ μανθάνομεν καὶ παρὰ τῶν πολεμίων τὰ περὶ τοῦ ἡμετέρου ἥρωος, ὅπως σχεδὸν διάφορα τῶν τῶς ἡμῶν γνωστῶν, οἷον ὁ μὲν Στραλχειμὸς γράφει ἐχθροὺς νεκροὺς 2,000, λάφυρα δὲ σημαίας 54, πρόβατα 8,000, ὄπλα 3,200, πιστόλια 1400. Ὁ δὲ Σούτσος νεκροὺς 7,000! Ὁ Ζιγκειζήνος 800 ὄπλα 690, πιστόλια 1000. Ὁ Παπαρρηγόπουλος (ἐν τῇ μικρᾷ ἱστορίᾳ) ὁμοίως τοσοῦτους. Ὁ Τρικούπης ὁμοίως, ἀλλὰ σημαίας 2. Ὁ Κουτσονίκας ὄπλα 1000, πιστόλια 1000, σημαίας 2. Ὁ Βαρθολδὺς νεκροὺς 2,000. Ὁ Παπαρρηγόπουλος νεκροὺς 800. Ὁ Μεταξᾶς νεκροὺς 1500, ὄπλα 1600, πιστόλια 1800, ξίφη 300, ἔππους 1200, ἡμιόνους 30, σημαίας 4. Ὁ δὲ συντάκτης τῆς «ἐκθέσεως» νεκροὺς 70. Ἀπορροῦ! οἱ 70 ἐγένοντο 7,000 ὑπὸ τοῦ Σούτσου! Αἱ αὐταὶ δὲ διαφοραὶ καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν ἐκατέρων τῶν διαμαχομένων, τὴν ὥραν, τιθεμένην ἀπὸ τῆς 10 τῆς νυκτὸς μέχρι τῆς 4 περίπου τῆς πρωίας, καθ' ἣν εἰσῆλ-

(*) 8 (σελ. 113—116), 9 (σελ. 129—131), 10 (σελ. 145—146) καὶ 11 (σελ. 161—164).

θον οἱ περὶ τὸν Μάρκον εἰς τὴν τουρκικὴν παρεμβολήν, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν. Οὕτως ὁ μὲν Γερβίνος τίθησι τὴν 8ην Αὐγούστου, ὁ δὲ Παπαρρηγόπουλος τὴν 11, ἄλλοι δὲ τὴν 7, ἕτεροι τὴν 10 κτλ. Ὁ δὲ συντάκτης τῆς «ἐκθέσεως» τὴν πρωίαν τῆς ἐνάτης πρὸς τὴν δεκάτην ὀνομάζων καὶ τὴν ἡμέραν. Ὅμοίως δὲ ποικίλλουσι καὶ ἄλλα, οἷον ὁ ἀριθμὸς τῶν προσκόπων καὶ τοῦ κυρίου στρατοῦ τοῦ Μουσταῆ καὶ ὁ τοῦ ἐλληνηκοῦ, ὧν ἐκείνων μὲν τίθεται μεταξὺ 8—14,000! τῶν δ' Ἑλλήνων μεταξὺ 700—2500, ἐξ ὧν ὁ τῶν Σουλιωτῶν ἀριθμὸς κυμαίνεται μεταξὺ 220—350. Προσέτι δὲ καὶ ἡ διάρκεια τῆς νυκτομαχίας παρ' ἄλλοις ἄλλως ἔχει. Ὅμοίως καὶ ἡ θέσις τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν ἐχθρῶν διαφόρως ὀρίζεται. Ὡσαύτως δὲ καὶ τίς τῶν Σουλιωτῶν εἰσῆλθεν ἐπὶ κατασκοπεύσει εἰς τὸ τουρκικὸν στρατοπέδον καὶ πότε· ἂν δὴλα δὴ ὁ Μάρκος ἢ ὁ Νούτσος Βότσαρης εἰσῆλθε τὴν 6ην ἢ 7ῃ 8ην ἢ 9ην Αὐγούστου, καὶ τοῦτο ζητεῖται. Πρὸς δὲ καὶ ἂν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς νυκτομαχίας πρὸ τῆς σάλπιγγος ἤρξαντο τοῦ φόνου ὁ Μάρκος καὶ ὁ Τούσις, ὧν κατὰ τὸν Στραλχειμὸν ἐκεῖνος μὲν ὑπὸ δρυὶν ἀπέκτεινε πέντε Γκέκιδας, οὗτος δὲ τέσσαρας ἀμ' ἐγειρομένους ἐκ τοῦ ὕπνου. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἡλικία τοῦ Μάρκου παρ' ἄλλοις ἄλλῃ τίθεται, ἥτις μεταξὺ τοῦ 30 καὶ 37 κυμαίνεται, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ αἷτια τῆς ἡρωικῆς ἀποφάσεως τοῦ Μάρκου διάφορα λέγονται, οὐδὲ μόνον εἰς τὰ διπλώματα ἀρχηγίας ἀνάγονται. Πρὸς δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν κηδείαν καὶ τὸ οἶκημα, ἐν ᾧ κατετίθη ὁ νεκρὸς τοῦ ἥρωος, ἄλλοιως περιγράφει ὁ Στραλχειμὸς, ἑτεροίως δ' ὁ τότε ἐπαρχος Μεσολογγίου Κ. Μεταξᾶς, ὧν ἐκεῖνος μὲν γράφει κατ' εἰδήσεις αὐτοπτῶν, οὗτος δὲ ὡς αὐτόπτης καὶ φροντιστὴς τῆς κηδείας! Ἐκεῖνος λέγει ὅτι κατετίθη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Μεταξᾶ ὁ νεκρὸς, οὗτος δὲ ἐν τῷ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μάρκου Μάρως καλουμένῃ. Καί, ἐν κεφαλῇ εἰπεῖν, ἀπασαι αἱ λεπτομέρειαι τῆς νυκτομαχίας τοῦ Μάρκου καὶ τὰ μετ' αὐτὴν ἐν ἀναμφιβόλῳ κείνται, καθάπερ καὶ τὰ κατὰ τὴν παρασκευὴν αὐτῆς. Ἡ «ἐκθεσις» ἄρα, ὅσον ἀτελής καὶ ἂν ᾔδει ἐγγύτερον εἰς τὴν ἀλήθειαν, ὡς γραφεῖσα ὑπ' ἀνδρὸς καὶ τοὺς τάφους τῶν νεκρῶν τῆς μάχης ἰδόντος καὶ ἐν τῷ στραταρχείῳ τοῦ ἐχθροῦ διατρίβοντος καὶ μετὰ τῶν μαχησαμένων ἐν τῇ νυκτομαχίᾳ συνδιαλεξαμένου καὶ τὰ εἰκότα παρ' αὐτῶν μαθόντος.

Ὅσον δὲ ἀποβλέπει εἰς τὰ φρονήματα, τὴν πορείαν, τὴν πληθύν καὶ τὰ πολεμικὰ ἔργα τῶν ἐχθρῶν, τὸ πρῶτον ἡδὴ ἀσφαλέστατος, οἷον εἰ προηγήτῃς τοῖς τυφλοῖς, ὁδηγὸς ἡμῖν τὰ πάντα ἀγνοῦσι γίνεταί ὁ τῆς «ἐκθέσεως» συντάκτης, ὅστις ὡς πάντοτε καθ' ὅλην τὴν ἐκστρατείαν δικαιοῦμενος παρ' αὐτοῖς τὰ πάντα εἶδε καὶ εἰδὼς παραδίδει ἡμῖν ταῦτα ἀπερίττως μὲν, ἀλλ' ἀκριβῶς. Διδασκόμενοι δὲ τὰ τῶν ἐχθρῶν μανθάνομεν συγχρόνως καὶ ὅσα τῶν Ἑλλήνων συνδέονται μετὰ τῶν τοῦ ἐχθροῦ. Τὰ ἔργα δὲ μάλιστα τῶν μικρῶν ἀποσπα-

σμάτων τοῦ ἐχθροῦ, ἅπερ ἦδη πρὸ τῆς 26 Ἰουλίου 1823 μέχρι τῆς 10 Αὐγούστου διήλυνον τὰ Ἀγραφα, οὐδεὶς που διέζηλθεν. Ἐν τῷ μέρει δὲ τούτῳ τῆς «ἐκθέσεως» παρίσταται καὶ τὸ ἀμφίβολον τῆς διαγωγῆς τοῦ Καραϊσκάκη οὕτως, ὥστ' ἀμφίβολον νάποφανθῇ τις ἂν τότε ὁ μετὰ ταῦτα σωτὴρ τῆς Ἑλλάδος ἀναδειχθεὶς ἀνὴρ ἐφρόνει τὰ τῶν Τούρκων ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο διδάσκει ἡμᾶς ἓνα καὶ τὸν μεγαλοφυῆ, στρατηγικώτατον, ἡρωϊκόν, πολιτικόν καὶ πολυμήχανον Ὀδυσσεῖα τὸν Ἀνδρούτζου ἐπεικέστερον κρίνωμεν καὶ μὴ εἰκὴ καὶ ἀκρίτως, παρακρούμενοι ὑπὸ τῶν τότε κομματικῶν συκοφαντῶν, οἷον τῶν περὶ Κωλέτην καὶ τὸν ἀχάριστον Γκούραν, κηλιδῶμεν τὴν λαμπρότητα ἀνδρός, ὅστις, εἰμὴ ἐδολοφρονεῖτο, ἐξ ἀπακτος θὰ ἀνεδεικνύετο ὁ μέγιστος τῶν ἀνδρῶν, τοῦλάχιστον ἐν τῷ ἡπείρῳ Ἑλλάδι, τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαναστάσεως, ὅπως τοῦτο, ὡς πέποιθα, καὶ ἐκ τῶν παρ' ἐμοὶ ἀνεκδότων ἐπιστολῶν ἐπισήμων μαχητῶν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ σημειωμάτων περιφανῶς καταδειχθήσεται.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΥ

ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΤΟΥ ΕΝ ΚΡΗΤΗ

Μετ' ἐπεισοδίου περὶ τῶν ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ
Μελιδονίου πνιγνόντων κατὰ τὸ 1822.

ΥΠΟ

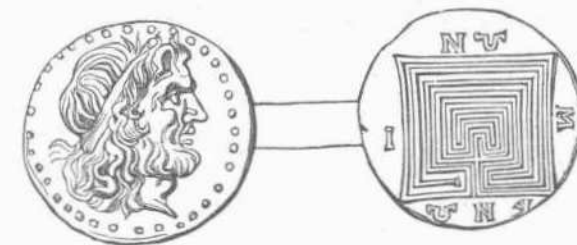
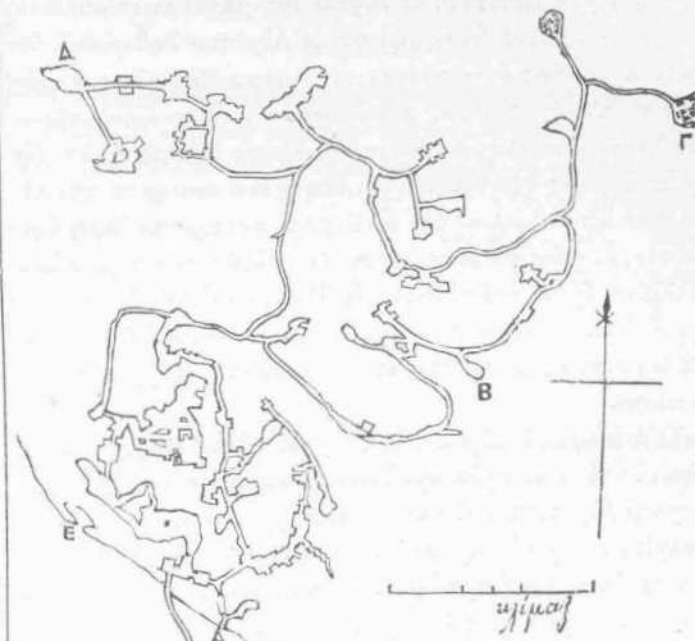
Ν. Ι. ΔΑΡΜΑΡΟΥ

Καθόλου λαβύρινθος σημαίνει οἰκοδομὴν μετὰ πολυαριθμῶν θαλάμων, καὶ περιπλοκῶν ἐλικοειδῶν διόδων, καθιστάντων τὴν ἐξοδὸν δυσχερῆ καὶ σχεδὸν ἀκατόρθωτον. Περὶ δὲ τῆς ἀρχῆς τῆς λέξεως περὶσσεύεται ἐν τῷ λεξικῷ τῷ κλασικῷ τοῦ Dr. Smith μεταφρασθέντι ὑπὸ τοῦ Κ. Δ. Πανταζῆ, ὅτι αὕτη φαίνεται ὅσα μᾶλλον Ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ἢ ὡς κοινῶς ὑποτίθεται Αἰγυπτιακῆς καὶ παράγεται ἐκ τοῦ λάβιρος, ὅπερ ἔχει ἐτυμολογικὴν σχέσιν πρὸς τὸ λαύρα. (Platea lata ἢ vius). Ὁ δὲ Cornilius Schrevulus, ἐτυμολογεῖ καὶ ἄλλως τὴν λέξιν, ἐκ τοῦ λαβεῖν καὶ βινᾶν, ὡς τὸν εἰσβαίνοντα, ἐξαπατῶν, δράττει. (quod prehendendo, si quis ingrediatur).

Κατὰ τὸν Πλίνον (36 c. 13) μεταξὺ τῶν λαβυρίνθων τῶν ἀρχαίων ἡμερῶν τέσσαρες ἦσαν οἱ διασημότεροι. Καὶ πρῶτον μὲν ἀριθμεῖ τὸν τῆς Αἰγύπτου, δεύτερον τὸν τῆς Κρήτης, τρίτον τὸν τῆς Λήμνου, καὶ τέταρτον τὸν τῆς Ἰταλίας οἰκοδομηθέντα, ὑπὸ τοῦ Πορσεία βασιλεῖος τῆς Ἑτρούριας, ἀκμάσαντος κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ταρκουνίου.

Ἐνταῦθα γενήσεται λόγος μόνον περὶ τῶν δύο πρώτων· διότι οἱ ἕτεροι ἐποικήθησαν ἀναμφιβόλως κατὰ μίμησιν αὐτῶν· ἂν καὶ ὁ Πλίνιος λέγει τὸν τῆς Λήμνου, ὡς ὑπερβαίνοντα

κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν ἄλλων, καὶ ὅτι ἐστηρίζετο εἰς τεσσαράκοντα στήλας θαυμασίας τῇ καλλονῇ.

Πασιδὴλον δὲ, ὅτι τὸν λαβύρινθον τῆς Αἰγύπτου, πλὴν τῶν ἄλλων συγγραφέων περιέγραψεν αὐτὸν ὁ πατὴρ τῆς ἱστορίας λίαν λεπτομερῶς, ὅσον ἐπεδέχετο ἡ ἐποχὴ τοῦ χρόνου· ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα παρεισφοροῦντες τὴν περὶ τούτου περιγραφὴν τοῦ ἀρχαιοτέρου ἱστορικοῦ Ἑλλήνος παραλείπομεν ἄλλα πλεῖστα γράφοντα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ νέων περιηγητῶν. Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου, ἐπειδὴ τὸ Ἑλληνικὸν φύλον πλεῖστον τὸ ἐνδιαφέρον ἔχει εἰς τὴν κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην βασιλεύσαντα τῶν νήτων Κρήτην, θὰ ἐνδιατρίψω-

μεν εκτενέστερον εισάγοντες ακριβώς τήν περιγραφήν αὐτοῦ, τήν ὑπὸ τοῦ νεωστὲ αὐτόππου καὶ ἐμβριθοῦς Captain Spratt Ἀγγλου καὶ μέλους ἀρχαιολογικῶν ἐταιριῶν ἐξεργασθεῖσαν.

Οὗτος καίτοι δὲν ἀξιοῦται παριστάναι ἐαυτὸν ἀρχαιολόγον, οὐχ ἤττον περιέγραψε καὶ ἐξηκρίβωσε πολλὰς ἐπιτοπίους ἀρχαίας πόλεις τῆς Κρήτης φέρων ἀξιοπίστους μαρτυρίας. Διέτριψε δὲ ἱκανὸν χρόνον 1851—1864 περιηγούμενος καὶ περιπλέων ἀπαξάπασαν τήν νῆσον ἀδρᾶ δαπάνη τῆς πολιτείας τῆς Ἀλβανίας, ὡς οὐ φέρη εἰς πέρας τὸ σπουδαῖον βιβλίον «Περιηγήσεις καὶ Ἐρευναι τῆς Κρήτης» τυπωθὲν ἐν Λονδίῳ τῷ 1865.

Α.

Καὶ ὁ μὲν Ἡρόδοτος, ὃς ἐώρακε ἰθαύμασε καὶ ἐπυνθάνετο, ἱστορεῖ ἐν τῷ Β'. βιβλίῳ περὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ λαβυρίνθου, ὅτι δώδεκα βασιλεῖς δυναστεύσαντες συνάμα ἀπεφάσισαν ν' ἀφῇσιν κοινῶς μνημεῖα, καὶ ἐποίησαντο πρὸς δόξαν αὐτῶν τὸν λαβυρίνθον ὀλίγον ἄνωθεν τῆς λίμνης Μοίρης, ἀλλὰ δὲν ὀρίζει ἀκριβῶς τὴν θέσιν, ἥ ὅτι ἔκειτο ἐκεῖ που κατὰ τὴν πόλιν τῶν Κροκοδείλων, τὴν ἄλλως τε καλουμένην Ἀρσινόην. Τοῦτον δὲ εὖρε μείζονος λόγου καὶ αὐτῶν τῶν περιωνύμων Ἑλλήνων ἔργων τοῦ τε νάου τῆς Ἐφέσου καὶ τῆς Σάμου, καὶ ὑπερβάλλει αὐτὸν καὶ τῶν πυραμίδων, ἐπειδὴ καὶ ὁ λαβυρίνθος ἐφαίνετο πολὺ ἀνώτερος τούτων καὶ κατὰ τὸ ἔργον καὶ τὴν δαπάνην.

Ὁ Διόδωρος (1) λέγει ὅτι ἐποίησε αὐτὸν Μάνδης ἐγγχώριος βασιλεὺς ὁ ὑπὸ τινων προσονομαζόμενος Μάρρος, ὅτε ἐκτίσαντο τὴν ἀρχὴν οἱ Αἰγύπτιοι καὶ κατέστησαν ἐγγχώριον βασιλεία. Οὗτος οὐδεμίαν πολεμικὴν πρᾶξιν ἐπετελέσαστο, μόνον δὲ τάφον αὐτῷ κατασκεύασε τὸν ὀνομαζόμενον λαβυρίνθον, οὗ τὸσον θαυμαστὸν διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἔργων, ὅσον διὰ τὸ δυσμίμητον τῆς φιλοτεχνίας· διότι ὁ εἰσελθὼν εἰς αὐτὸν οὐ δύναται βᾶδιν τὴν ἔξοδον εὖρεῖν, ἐὰν μὴ τύχη τινὸς ὁδηγοῦ παντελῶς ἐμπεύρου.

Ὁ δὲ Πλίνιος λέγει, ὅτι κατασκεύασεν τοῦτον ὁ Πετσοῦκος, βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ὡς ἔδεται πρὸ ἐξακοσίων καὶ τετρασχιλίων! ἐτών. Ἀλλὰ συνάπτει καὶ τὸ τοῦ Ἡροδότου, ὅτι τὸ ἔργον ὅλον ἐποίησε ὁ Ψαμμίτιχος ὅπερ ἐγένετο ὑπὸ θέσεως διαφόρων ἐρμηνεύσεων περὶ τοῦ πρώτου ἰδρυτοῦ καὶ τοῦ χρόνου τοιοῦτου πελωρίου καὶ ἰδιοτρόπου ἔργου.

Ἡ αὕτη διαφωνία ὑπάρχει καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῆς διαίρεσεως τῶν αὐλῶν αὐτοῦ· διότι ὁ μὲν Πλίνιος λέγει ταύτας δέκα καὶ ἑξ, ὁ δὲ Στράβων εἴκοσι ἐπτὰ· ἀλλ' ὁ Ἡρόδοτος περιγράφει αὐτὸν ὡς ἔχοντα δώδεκα αὐλὰς καταστέγους καὶ ἀντιπύλους ἀλλήλῃς, καὶ τετραμμένους κατὰ συνέχειαν ἑξ μὲν πρὸς βορρᾶν, ἑξ δὲ πρὸς νότον, περιφραττομένους ὑπὸ τοίχου ἔξωθεν. Ἦσαν δὲ ἐν τῇ κατασκευῇ τρισχίλια οἰκήματα, τὰ μὲν ἡμισὶ χίλια πεντακόσια ὑπόγαια, τὰ δὲ ἕτερα μετέωρα, ἐπεριδόμενα ἐπὶ τῶν ὑπογαίων. Φαίνεται ὅτι δὲν

ἐπετρέπετο ὑπὸ τῶν Ἐπιστατῶν τῶν Αἰγυπτίων εἰς τοὺς ξένους νὰ ἐπισκέπτονται τὰ ὑπόγαια, καὶ τοῦτο ἴσως διὰ τὴν ἱερότητα τοῦ τόπου, διό καὶ ὁ Ἡρόδοτος, μὴ ἰδὼν ταῦτα, γράφει ὅσα μόνον ἐπληροφόρηθη, ὅτι ἦσαν ἐκεῖ αἱ θῆκαι τῶν ἱερῶν νεκρῶν τῶν ἰδρυτῶν τοῦ οἰκοδομήματος τούτου, καθὼς καὶ τῶν ἱερῶν κροκοδείλων, ἀλλ' εἰκάζεται ἐκ τῆς εὐρύτητος τοῦ τόπου, ὅτι καὶ ἕτερα κειμήλια ἱερὰ, κατὰ τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν τῶν Αἰγυπτίων, ἐκεῖ ἐκρύπτοντο ἵνα μὴ βεβηλοῦνται ὑπὸ τῶν περιέργων. Τὰ δὲ μετὰ ἡμᾶς οἰκήματα τὰ ὅποια ὁ Ἡρόδοτος εἶδε καὶ γράφει ἦσαν διὰ τε τὴν λαμπρότητα καὶ ἐπίδειξιν μείζω τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων. Διότι οἱ θόλοι καὶ οἱ ἐλιγμοὶ τῶν αὐλῶν ἦσαν θαυμασίως πεποικιλμένοι δι' ἀγαλματῶν καὶ εἰκόνων ἀπὸ δὲ τῶν αὐλῶν εἰσέρχοντο εἰς οἰκήματα, καὶ ἐκ τῶν οἰκημάτων εἰς παστάδας, καὶ ἐκ τῶν παστάδων εἰς στέγας. Ἐκάστη δὲ αὐλὴ ἦτο περιστυλὸς ἐκ λευκῶν καὶ καλῶς ἡρμοσμένων κιόνων καὶ λέγουσι τινὲς ὅτι, ὅταν ἤνοίγοντο αἱ θύραι ἐποίουν μέγαν κρότον, ὡς πάταγον βροντῆς. Πυραμίδες προσέτι τεσσαρακοντόργους, τοῦτέστι πλέον τῶν ὁδοῦ ἡκοντα τεσσάρων μέτρων, ἐν ᾗ ἦσαν ἐγγεγλυμένα μεγάλα ζῶα, συνέχετο εἰς τὴν γωνίαν τοῦ λαβυρίνθου, εἰς ἣν ἔφερον ὑπογεία ὁδός. Ὁ Διόδωρος λέγει ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτοῦ ἐτῆρει οὗτος ὁ λαβυρίνθος τῆς Αἰγύπτου ἀκέραιον ὅλην τὴν κατασκευὴν. Νέοι δὲ περιηγῆται ἰθαύμασαν τὰ μεγαλοπρεπῆ λείψανα, κείμενα πρὸς νότον τῆς λίμνης Μοίρης, τριακοντὰ μίλια μακρὰν τῶν ἐρείπιων τῆς Ἀρσινόης, τοῦ εὐπρεποῦς καὶ πελωρίου τούτου Αἰγυπτιακοῦ λαβυρίνθου συγκαταλεχθέντος εἰς τὰ θαύματα τῆς ἀρχαιότητος.

Β.

Ὁ Λαβυρίνθος τῆς πολυκαθοῦς ἡρωϊκῆς Κρήτης καὶ ἐνδόξου ἐν ταῖς σελίδι τῆς Ἱστορίας τοῦ ΙΘ'. αἰῶνος, ὡσαύτως πεποῖται κατὰ τὸν χρόνον τοῦ Μίνως ὑπὸ τοῦ Δαιδάλου κατὰ μίμησιν τοῦ τῆς Αἰγύπτου. Οὗτος ἦτο ὁ γνωστότερος πάντων τῶν ἀναφερομένων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἱστορίᾳ, καίτοι τινὲς τῶν νεωτέρων, μὴ εὐρίσκοντες λείψανα ἐπὶ τόπου, δὲν παραδέχονται τὴν τεχνικὴν ὑπαρξιν τούτου, ἀλλ' ἀποδίδουσι τὸ ὄνομα εἰς φυσικὰ σπήλαια τῆς νήσου. Κατὰ δὲ τὴν παράδοσιν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, κεκαλυμμένην βεβαίως ὑπὸ μυθολογίας, οὗτος ἐγένετο καὶ τόπος καθεύξεως τοῦ ἰδίου τέκτονος, καὶ ἐνδικαίτημα τοῦ Μινωτάουρου. Ὁ Διόδωρος λέγει ὅτι ὁ Δαίδαλος ἐλθὼν εἰς Αἴγυπτον καὶ θαυμάσας τὴν τέχνην τοῦ ἐκεῖ Λαβυρίνθου συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ κατασκευάσῃ τῷ βασιλεύοντι τῆς Κρήτης Μίνῳ ὅμοιον Λαβυρίνθον, ὅστις κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτοῦ ἠρᾶνισθη τελείως, εἴτε δυνάστου τινὸς κατασκευάσαντος, εἴτε τοῦ χρόνου τὸ ἔργον λυμναμένου.

Ἄλλ' ὁ περίσκεπτος περιηγητὴς Caplain Spratt, νεωστὶ περιγράφων τὰ τῆς νήσου ἀποφαινεται περὶ τούτου ὡς ἐρεξῆς ἐν τῷ σ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Β'. τόμου, ὅπερ ἐνταῦθα μεταγλωττίζομεν ὁλοσχερῶς.

» Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, λέγει οὗτος ὁ ἐπίσημος Ἀγγλος, τὰ περίχωρα τῆς Γορτύνης ἀρχαίας πόλεως τῆς Κρήτης ἐφημίσθησαν διὰ τὸν Λαβυρίνθον, τὸν σωζόμενον εἰς τὸ ἐκεῖ ὄρος πλησίον κοιλάδος. Τοῦτον εἰκάζουσι τινὲς ὅτι εἶνε ὁ περιώνυμος τῆς Κρήτης Λαβυρίνθος, ἡ διαμονὴ τοῦ μυθολογούμενου Μινωτάουρου ἔργον τοῦ Δαιδάλου.

Ὅτι βεβαίως ἐνυπῆρξε που ἐν Κρήτῃ λαβυρίνθος ὁμολογεῖται ὑπὸ τῆς ἱστορίας· ἀλλ' αὕτη δὲν ὀρίζει σαφῶς καὶ ποῦ ἔκειτο οὗτος. Ὁ Ἡρόδοτος σιωπᾷ περὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Ὁ δὲ Στράβων, ὁ λέγων ὅτι καλῶς ἔγνω τὴν Κνωσσόν, δὲν ὀρίζει τὸν τόπον ἐνθα ἔκειτο ὁ Λαβυρίνθος, μῆτε οὐδεμίαν περιγραφὴν τούτου εἰσάγει, ἀλλ' ἀπλῶς ὑπαινίσσεται περὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Στράβων ὁ λέγων ὅτι καλῶς ἔγνω τὴν Κνωσσόν, δὲν ὀρίζει τὸν τόπον ποῦ ἔκειτο ὁ Λαβυρίνθος μῆτε οὐδεμίαν περιγραφὴν τούτου εἰσάγει, ἀλλ' ἀπλῶς ὑπαινίσσεται περὶ αὐτοῦ. Μόνον ὁ Διόδωρος μαρτυρεῖ περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ τόπου τοῦ Λαβυρίνθου, καὶ ὀρίζει ὅτι αὐτὸς ἦτο εἰς τὴν Κνωσσόν. Πρὸς τοῦτοις δὲ τὰ νομίσματα τῆς Κνωσσῶς τὸσον τ' ἀρχαῖα ὅσον καὶ τὰ ἐπιγιγνώμενα, ὅλα φέρουσι τὸ σῶμα τοῦ λαβυρίνθου. Δυνατὸν δὲ νὰ ἐρμηνευθῇ τοῦτο ὅτι καθὼς ἔργον τῆς τέχνης, εἰς οἰονδήποτε τόπον ἔκειτο, ὑπῆρξεν ἀληθῆς λαβυρίνθος, καὶ διὰ τοῦτο ἐγένετο θαῦμα εἰς τὴν ἀμαθίαν τοῦ χρόνου, καὶ πηγὴ εἰς τοὺς εὐπίστους δεισιδαίμονας τῶν μεταγιγνομένων.

Οὗτος κατασκευάσθη ὑπὸ τοῦ Δαιδάλου κατὰ τὸν χρόνον τοῦ Μίνως, ἀναμφιλέτως δὲ καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ τοῦ Μίνως· καὶ εἴτε εἰς τὰ ἔγκατα τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, εἴτε εἰς Κνωσσόν, τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ τὸσον σοφὸς βασιλεὺς ἐποίησε τοῦτον πρωτοτύπως διὰ τινὰ λησιτελεῖ σκοπόν· διότι ἐμβριθῶς παραδεχόμενοι συζήτησιν τῆς Ἱστορίας, καὶ ἀρχὴν τοῦ τοιοῦτου ἔργου, ἡμεῖς ὀφείλομεν τοὺς συνημμένους μετ' αὐτοῦ μύθους καταλιπεῖν τοῖς ποιηταῖς ὅστινες ἐπενόησαν καὶ παραιοποίησαν τούτους, καὶ νὰ θεωρήσωμεν τὸ ἔργον ὡς σκοπὸν πράγματός τινος καὶ ὠφελείας.

Καίτοι ἡ Κνωσσὸς ὕστερον τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου δὲν διετηρήθη διὰ πολλοῦ χρόνου ὡς πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, ἀνεγνωρίζετο ὅμως ὡς ἡ πρώτη ἡ μᾶλλον ἡ ἐπίτιμος καὶ ἐπικρατοῦσα πόλις εἰς τὴν κοινὴν πολιτείαν ἢ ὁμοσπονδίαν εἰς ἣν τότε ἡ Κρήτη διήρηται. Διὸ καὶ τὰ πρῶτα νομίσματα (διότι πρὶν ἐκείνης τῆς ἐποχῆς δὲν ὑπῆρχον τοιαῦτα) ἅτινα ἐχραγῆθησαν ἐν τῷ χρόνῳ τούτων τῶν πολιτειῶν φέρουσιν ἐπίσημόν τι νομισματικὸν σῶμα, ὅπερ ἐκάστη πόλις κατ' ἐκλογὴν φκειοποιήθη δι' ἐαυτήν· ἐπόμενον δὲ ἦτο ὅτι καὶ ἡ Κνωσσός, ἡ προεστῶσα τῆς κοινῆς πολιτείας τῆς Κρήτης καὶ ἀρχαιοτέρα πόλις ἐξελέξατο ὡς ἐπίγραμμα τῶν ἐαυτῆς νομισμάτων τὸν λαβυρίνθον, τὸ μέγα ἔργον, ὅπερ ἦτο τὸ θαῦμα τοῦ μεγάλου βασιλέως Μίνως· καὶ ἡ παράστασις τούτου εἰς τὰ νομίσματα τῆς προύχουσας πολιτείας τῆς Κρήτης συνδυ-

άζεται ἐπαξίως μετὰ τοῦ ἀνδρειέλου ἐκείνου τοῦ βασιλέως (τοῦ λεγομένου Διογενοῦς). Διὸ εὐρίσκουμεν ὅτι ὁ λαβυρίνθος προσελήφθη ὡς σχῆμα εἰς ὅλα τὰ Κνωσσία νομίσματα, ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς Ῥωμαϊκῆς κατακτήσεως. Ὅθεν ὁ ἐν τοῖς νομίσμασι τῆς Κνωσσῶς κεχαραγμένος λαβυρίνθος δηλοῖ ἀπλῶς σῶμα τοῦ μεγάλου ἔργου τοῦ Μίνως καὶ δὲν δείκνυσιν μῆτε ὅτι αὐτὸς ὄντως κατασκευάσθη εἰς τὴν Κνωσσόν, μῆτε τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ μορφήν διὸ καὶ παρίσταται ἐν διαφόροις νομίσμασι ὑπὸ ποικίλα σχήματα.

Ἐντεῦθεν πιθανόν ὅτι εἶνε παρεκτροπὴ νὰ παραδεχθῶμεν τὴν συνοπτικὴν ἐκθεσιν τοῦ εὐπίστου ἱστορικοῦ Σικελιώτου, ὡς βεβαίωτη, ἢ ὡς ἱκανὸν λόγον ὅτι, ἐπειδὴ τὰ νομίσματα τῆς Κνωσσῶς φέρουσιν ἐγκεχαραγμένην εἰκόνα λαβυρίνθου διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς κατασκευάσθη εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν.

Ὅπισθεν τῶν ὁρίων τῆς Γορτύνης ὑπάρχει ἀναντιρρήτως τῷ ὄντι λαβυρίνθος τις, τοιοῦτος ὅσον οἱ ἀρχαῖοι ἤνουν διὰ τῆς κυρίας σημασίας τῆς λέξεως. Ἡμεῖς διηρηνήσαμεν τοῦτον τὸσον ἐνδομυχί ὅσον νῦν εἶνε ἀνεφγμένους, συνδεδεμένους ὑπὸ εἰδημόνων ἐγγχωρίων ὁδηγῶν, καὶ διετρίψαμεν περὶ τὰς δύο ὥρας ἀγόμενοι διὰ νήματος εἰς τὰς ἐλικώδεις διόδους καὶ τὰ ὑπόγαια οἰκήματα, ταῦτα δὲ τὸσον ποικιλοτρόπως περιστρέφονται, καὶ ἔχουσι τοσαύτας πολλὰς διακλαδώσεις, ὥστε γίνεταί ὁ δῆλον ὅτι χεῖρ ἀρχιτεκτονικῆ διεύθυνε τὴν ἐκκοίλωσιν τοιοῦτοτρόπως διὰ νὰ διακωλύη τὴν πρὸς ἄλληλα διάβασιν ἄνευ πιζίδος· τὰ ὅποια ἐκινδύνευον νὰ πείσωσιν ἐὰν ἔλιπον τὰ ἐρείσματα, ἢ νὰ ἐλθῇ ἡ ἀποσύνθεσις τῶν περιελιγμῶν τοῦ λαβυρίνθου ἀντικειμένου. Καὶ τὸ τοιοῦτο εἶχε βεβαίως σκοπὸν τινὰ. ὁ δὲ σκοπὸς οὗτος εἶνε παραπλήσιος ὡς ὁ τοῦ λατομείου τοιαύτην τινὰ ἰδέαν ἄμα εἰσῆλθον καὶ ἡρένησα αὐτὸν συνέλαβον. Ἐπὶ πάσης δὲ πλευρᾷ τῶν ἐλικωδῶν διόδων καὶ οἰκημάτων φαίνονται σαφῶς τὰ σημεῖα τοῦ ἐργαλείου δι' οὗ ἐποιήθησαν, ἅτινα εἰσὶ δείγματα δηλοῦντα τὸν ἐντεχνον χαρακτῆρα. Ὁ δὲ δρόμος ἔγεται οὐχὶ ἐντελῶς ἀλλὰ παραπλησίως ὁρίζοντις, διότι ἀπὸ τῆς εἰσόδου ἔπεται τῷ αὐτῷ στρώματι (stratum) τοῦ βράχου, ὅστις εἶνε λευκὸς τίτανος, ἢ κοινὰ τριτογενεῖς λειμωνίτου λίθου ἢ ἀσβεστολίθου (calcareus tertiary lime stone) ὅπερ κοινῶς καλοῦσιν ἀπ' αὐτοῦ τὴν ὁμοίαν τῶν πετρῶν τῆς Μελίτης, λίθος ὅστις εἶνε εὐκολος εἰς τὴν ἐξόρυξιν καὶ καταλλήλος πρὸς ὕλην οἰκοδομήσεως· αἱ δὲ οἰκοδομαὶ τῶν ἀρχαίων πόλεων Γορτύνης καὶ Φαιστού κατασκευάσθησαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ λίθου, ὡς τοῦτο γίνεταί ὁ δῆλον ἐκ τῶν ἐρείπιων.

Δὲν εἶνε δὲ γνωστὴ ἡ ὁλόκληρος ἐκτασις τούτου τοῦ ὑπογείου λαβυρίνθου διότι ὁ ἐνδόξατος αὐτοῦ μυθὸς πρὸ πολλοῦ ἐφράχθη ἀπὸ τῆς ἐπιπτώσεως ἢ τοῦ τοίχου ἢ τῆς στέγης εἰς τινὰς ἐνδομύχους διόδους· ἀλλ' αἱ ἐγγχώριαι παραδόσεις λέγουσιν ὅτι ἐκτείνεται τὸσον καὶ ἐπὶ πλείοτερον ἢ ὅσον εἶνε νῦν

ἀνεωγμένους· καὶ μετὰ θαυμασμοῦ εὗρον τὸν ὁδηγὸν μου γινώσκοντα καλῶς ἀπάσας τὰς λοξοδρομίας, καὶ ὅλα τὰ οἰκήματα κατὰ τὴν μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα μέχρι τῆς ἐσχάτης διαβάσεως.

Νῦν δὲ οἱ μόνον οἰκήτορες πολυάριθμοι καὶ τερπόμενοι ἔνδον τούτων τῶν ἀρχαίων καὶ πολυθρηλήτων οἰκημάτων εἰσὶν αἱ νυκτερίδες, ἐνδιατωμέναι μέχρι τῶν ἐνδοτάτων θαλάμων, αἱ ὅποιαι ἐπεριδόμεναι ἀλλήλαις εἰς τὴν στέγην σχηματίζουσι πυραμίδα ἀνεστραμμένως κρεμασμένην, ἥ ὡς σμήνος μελισσῶν, ἀγκιστρεύμεναι ἀλλήλαις κατὰ τὸ ἔθος αὐτῶν. Ἐγένετο μνεῖα τῆς παρουσίας καὶ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ ἔρευνήτου ἵνα προσέχη τοὺς ἀόπλους οφθαλμούς, καὶ τὰς φωτὸβόλους θρυαλλίδας ἵνα μὴ μείνῃ ἐν σκότει ὑπὸ τῶν νυκτερίδων, αἵτινες ἐνοχλοῦνται ὑπὸ τῆς παρουσίας αὐτοῦ περιῖπτανται καὶ σθεννύσι τὸ φῶς ὅπερ φέρει.

Διαρκούντος τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἱεροῦ ἀγῶνος τοῦ 1821—1828, οἱ Ἕλληνες χριστιανοὶ τῶν παρακειμένων κομῶν πρὸς ἀσφάλειαν τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἐξανδραποδισμοῦ, ὃν τότε οἱ καταδικῶνται τύραννοι ἐπέφερον ταῖς γυναῖξιν καὶ παισὶν, διότι ὁλοκλήρους μῆνας ἐνδηγῶντο πανοικεῖ εἰς τοῦτον τὸν λαβυρίνθον, καὶ ἐξήρχοντο μόνον ἢ πρὸς ἐπιδρομὰς, ἢ, ὅσας τις ἦτο ἐκτὸς κινδύνου, νὰ καλλιεργήσωσι τοὺς ἀγρούς, ἢ νὰ συλλέξωσι τοὺς θερισμούς· ἐξ οὗ ἐξηγῆται καὶ ἡ τῶν ὁδηγῶν μας γνώσις καὶ οἰκειότης ἣν εἶχον μετὰ τῶν προσκομμάτων τοῦ λαβυρίνθου. Αἱ πλευραὶ τῶν εὐρύτερων διαδρόμων αἱ πλησίον τῆς εἰσόδου μόλις ἔχουσι 12 ἢ 14 ποδῶν πλάτος καὶ 7 μέχρι 8 ὕψος, ἔχουσι διαιρέσεις στενὰς σχηματισθείσας ὑπὸ χαλαρῶν τοίχων σχεδὸν 4 ποδῶν ὕψους. Αἱ τοιαῦται διαιρέσεις ἦσαν ἐν χρήσει εἰς αὐτοὺς ὡς οἰκήματα ἢ κοιτῶνες, καὶ διερχόμενοι μόλις μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας πορεύαν ἀπὸ τῆς εἰσόδου, οἱ γηραιοὶ ὁδηγοὶ μας ἀναγνωρίζοντες αὐτάς, εἰδείκνυν «τὸ σπῆτι τοῦ Δημήτρη ἢ τοῦ Γιαννάκη» καὶ αἵτινες καίτοι ἄνθρωποι δὲν ἦσαν ὅμως εὐάρεστοι κατοικίαι ἀνθρωπίνων ὄντων διὰ πολλοῦ χρόνου. Ἐπειδὴ δὲ οἱ οἰκήτορες ἐνταῦθα ἦσαν ἐκτὸς κινδύνου ἀπὸ τῆς καταδίωξεως τῶν ἐχθρῶν τῶν, ἡ συναίσθησις τῆς ἀσφαλείας ἐδωκεν ἔτι καὶ νῦν εἰς τοὺς γηραιούς ὁδηγούς ἡμῶν γοήτευμα τι ἀκατάληπτον εἰς ἡμᾶς, ὅπερ ὀλίγοι, ἢ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐννοοῦσιν, ὅταν εἶδον πάλιν τὸν τόπον τὸν παρασχόντα αὐτοῖς ἄστυον. Ἀφικόμενοι δὲ εἰς τινὰ εὐρύτερον θόλον φυσικόν, ὅπου ἔρρεεν ἐκ τῆς στέγης σταλακτίτης ὕδατος, ὅπερ εἶνε ἡ μόνη πηγὴ ὕλου τοῦ λαβυρίνθου, εἰδείκνυν ἡμῖν μετὰ χαρᾶς καὶ ἀγερῶχος ταύτην τὴν θέσιν, διεγείρουσαν αὐτοῖς ἀναμνήσεις ὥρων τινῶν εὐθυμίας, διότι ἔλεγον ὅτι ἐκεῖ ἦτο ὁ τόπος ὅπου εἰς ἐορτασίμους περιστάσεις, εὐθυμούντες, ἐχόρευον· τούτῳ ἦτο «αἰθουσα τοῦ χοροῦ!» εἰς τὰ ἔγκατα τῆς Ἰδης! Βεβαίως ἐνταῦθα ἦσαν καὶ Ἀριάδναι καὶ Θησεῖς κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους καθὼς καὶ εἰς τὸν ἀρχαῖον λαβυρίνθον. Ὅλοι δὲ

αὐταὶ αἱ διασκεδάσεις ἐγένοντο ἀπειροκάλως διὰ τὸ ζοφερὸν τοῦ τόπου, ἀλλ' ἦσαν ἐκτὸς κινδύνου, καὶ τοῦτο μόνον οἱ λαβόντες πείραν καταλαμβάνουσι· διότι ἐνταῦθα δὲν ἠδύνατο νὰ προσεγγίσῃ οὐδεμία τάξις τῶν πολλῶν τουφεκίων χωρὶς νὰ πέσῃ εἰς τὴν κόλιν ἐκ τῆς βολίδος τῆς βιτομένης ἀπὸ τῶν τοξιτιδῶν τῆς εἰσόδου· ὁ πρῶτος ὅστις ἐλάμβανε τὴν τύλην νὰ πλησιάσῃ οὔτε ὑπόκειται εἰς κίνδυνον τινὸς στρατηγήματος ἢ δόλου εἴτε διὰ τοῦ πυρός εἴτε διὰ τοῦ καπνοῦ νὰ ἐκβάλῃ ἢ νὰ πνίξῃ αὐτοὺς ἐσω, ὡς τοιοῦτον τραγικὸν συμβᾶν ἐγένετο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ κειμένῳ εἰς Μελιδόνιον, τὸ ὁποῖον μνημονεύει ἐντελῶς ὁ περιηγητὴς Πάσχαλεῦ (τὸ ἱστορικὸν τοῦτο βλέπει ὁ ἀναγνώστης παρακατιῶν)· διότι ἡ εἰσόδος ἐνταῦθα κεῖται ὀρθία εἰς πλάγιον βράχον ὕψους 500 ἢ 600 ποδῶν ἄνωθεν τοῦ πετρώδους στρώματος τῆς κοιλάδος, καὶ τοιοῦτοτρόπως αὕτη εἶνε ἀσφαλὴς ἀπὸ πάσης προσβολῆς ἐκείνης διευθύνσεως.

Τόσον ἡ ἱστορία ὅσον καὶ ἡ παράδοσις διηγῆται ὅτι καθ' ὅλους τοὺς ἀναστατικούς χρόνους τῆς Κρήτης ὁ ἐν Γορτύνη λαβυρίνθος ὑπῆρξε τὸ ἄστυον τῶν περιοικούντων· διὸ πολὺ πιθανὸν ὅτι ὁ Μίνως εἶχε τοιαύτην τινὰ περίπτωσιν ἐν τῷ νῷ ὅτε συνέλαβε τὴν ιδέαν τῆς κατασκευῆς λαβυρίνθου. Ἀλλὰ κατὰ καιροῦς μεγάλη σύμφυσις ἐνυπῆρξε μετὰ τῶν συγγραφέων, ὡς πρὸς τὸν ἐν Κρήτῃ λαβυρίνθον, συγγενῶν τοῦτον σχεδὸν ὅμοιον τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ περιωνύμου λαβυρίνθου, ὅστις ὡς γνωστὸν κατεσκευάσθη μέρος μὲν ἄνωθεν τῆς γῆς, καὶ μέρος ὑπογαίως, καὶ ὑπέθεσαν ὅτι καὶ ὁ τῆς Κρήτης ἦτο ὁμοίως κατεσκευασμένος. Ἀλλ' εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ὁ τόπος ἐνταῦθα δὲν δεικνύει οὐδεμίαν μαρτυρίαν.

Νῦν δὲ οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ περιγράψῃ μᾶλλον τὸν χαρακτῆρα τοῦ λαβυρίνθου τῆς Γορτύνης, ὅσον αἱ ἐντυπώσεις αἱ παρακολουθούμεναι εἰς τὴν ἐπὶ τόπου κατόπτεισιν τῶν στοιῶν, ὁμοίων λατομείων ἢ τύμβων, καίτοι βεβαίως δὲν φκοδόμηται πρὸς χρῆσιν ταφῆς, ἐπειδὴ δὲν εὐρίσκεται καὶ εἰς τὰς μᾶλλον ἐνδομύχους ἐμβάσεις οὐδὲν σημεῖον ἐδράνων πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν νεκρῶν. Ὅθεν ἀναγκάζομαι νὰ μὴ παραδεχθῶ τὴν γνώμην τοῦ περιηγητοῦ Leake συνταγματάρχου· ὅστις λέγει ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ λαβυρίνθου τοῦτου ἦτο ἀπλῶς διὰ νεκροταφεῖον, ὡς καὶ ἄλλοι ἐθεώρησαν τὸ αὐτὸ ἀλλ' ἐκ τῆς μικρᾶς μου ἐπὶ τόπου ἐρεύνης οὐδεμίαν τοιαύτην ἐντύπωσιν συνέλαβον, μάλιστα τὸ ἐναντίον.

Προσέτι ὑπάρχει σημεῖον τι καθόλου μὴ παρατηρούμενον ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῆς κατασκευῆς τοιοῦτου λαβυρίνθου· τούτῳ ἐστὶ ὅτι ἐνταῦθα μόνον ὁ τόπος ἠδύνατο νὰ κοιλωθῇ τοιοῦτοτρόπος πρὸς χρῆσιν εἴτε θησαυροῦ εἴτε λατομείου εἴτε καὶ ἄστυου (ἀνεξαρτήτως τῆς ἀπαίτησεως τοῦ ἐντεῦθεν ἐξαχθέντος ὕλικου) ὅπου τὰ στρώματα σχεδὸν ἄγονται ἐντελῶς ὁρίζοντια, καὶ ὁ βράχος εἶν' ἐπαρκῶς συμπαγὴς νὰ προσδεχθῇ τὴν κοιλότητα, ἀγομένην ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ὄρους, χω-

ρὶς νὰ ἐμπέσῃ ἢ νὰ παρεμποδισθῇ ἀπὸ τῆς ἐνσταλάξεως ἢ εἰσδύσεως τοῦ ὕδατος ἐκ τε τῶν πλευρῶν ἢ ἄνωθεν.

Εἰς δὲ τὰς κρύπτας αἱ ὁποῖαι φαίνονται πλησίον τῆς θέσεως τῆς Κνωσσῆς δὲν εἶδον τόπον ἔχοντα τοιοῦτον χαρακτῆρα, ὅπου ἡ κατασκευὴ λαβυρίνθου τοσαύτης ἐκτάσεως νὰ δύναται νὰ ποιηθῇ μετὰ προδήλου εὐχερείας, ἢ νὰ ὑποστηρίχῃται ὑπὸ τῆς ποιότητος τοῦ ὕλικου, καθὼς εἰς τὸν τόπον τῶν μεσημβρινῶν κλιτύων τῆς Ἰδης, ὅπισθεν τῆς Γορτύνης, τόπος ὃν ἡ δεξιότης τοῦ Δαιδάλου, ὡς τέκτονος καὶ γλύπτου, ἠδύνατο μόνον ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ νὰ δείξῃ, ὡς πᾶς ἔμπειρος μηχανικός ἢ ἀρχιτέκτων τὴν σήμερον ἐννοεῖ· διότι ἐκ τῆς ποιτικίας τῶν ἔργων τῶν ἀποδιδόμενων αὐτῷ τόσον ἐν Κρήτῃ ὅσον καὶ ἐν Σικελίᾳ καὶ ἀλλὰ γὰρ, εἰκάζεται ὅτι αὐτὸς οὗτος συνεδύαξε τὴν ποιότητα τοῦ μηχανικοῦ καὶ ἀρχιτέκτονος τῶν σημερινῶν χρόνων μετὰ τὴν τοῦ γλύπτου.

Διὰ τῆς θεωρίας ταύτης ὑπομνησθεταὶ καὶ ἡ λογικὴ σαφήνεια τῆς ἱστορίας τῶν ἐπτά νέων καὶ ἐπτά παρθένων τῶν στελλομένων ἐτησίως ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων δίκην φόρου πρὸς τὸν Μίνωα ἐκ τῶν ἀρίστων οἰκῶν. Ἐπειδὴ καὶ ὁ Μίνως λέγεται ὅτι ἰδρύσατο πόλιν ἐν Κρήτῃ καὶ μάλιστα τὴν πλησίον πόλιν Φαιστόν, εἶδε κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὡς θεμελιωτὴς πόλεως νὰ ὀχυρώσῃ αὐτὴν διὰ τειχῶν πρὸς ἀσφάλειαν καὶ νὰ κατοικήσῃ αὐτήν. Ὅθεν πιθανὸν ἐπεμψε τὸν Δαιδάλον ἐνταῦθα διὰ νὰ οἰκοδομήσῃ ταύτας τὰς πόλεις· ἡ δὲ ἀγχίνουα τούτου ἐνέπνευσεν τὴν ιδέαν ὅτι ὁ τόπος ἐξ οὗ εἶδε τὸ ὕλικόν νὰ λατομηθῇ ἠδύνατο νὰ μετατραπῇ εἴτε εἰς ἐρκατὴν εἴτε εἰς θησαυροφυλάκιον εἴτε εἰς ἄστυον, ἢ δ' ἐκτέλεισις τῆς ὀρύξεως ἤγαγε τὴν τελειοποίησιν τοῦ λαβυρινθίου χαρακτῆρος.

Νῦν δὲ, τί φυσικώτερον ἢ ὅτι ὁ προσρατικός Μίνως ἐζήτησε νὰ κατοικήσῃ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυμένας πρώτας πόλεις τῆς νήσου ἀπ' ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐξ ἐπιφανέστερης φυλῆς ἐπιστήμου γενεᾶς οἷα ἡ τῶν Ἀθηναίων, τοὺς ὁποῖους λαβὼν ἀνέτρεψε ὑπὸ τοὺς σοφοὺς αὐτοῦ νόμους, τοὺς γενομένους ὕστερον τύπους τῶν νόμων τοῦ Λυκούργου; Καὶ δὲν ἠδύνατο τότε οὗτος ὁ λαβυρίνθος νὰ ληθῇ ὡς πρόσκαιρον ἐνδιαίτημα τῶν φορολογουμένων ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἐκλεκτῶν νέων, ὅπου ἠδύνατο νὰ παιδαγωγῶνται ἐκεῖ, μανθάνοντες τὴν πειθαρχίαν καὶ καταστέλλοντες τὴν μνήμην τῆς τε αὐτῶν πατρίδος καὶ ἐθίμων, μέχρις οὗ διὰ τῆς παραβολῆς γυμνασθέντες σταλῶσιν εἰς ἐκείνας τὰς πόλεις; διότι πολλοὶ μῦθοι καὶ παροιμίαι λαμβάνουσιν ἀρχὴν ἀπὸ τι παλαιῶν συμβᾶν ἢ φαινόμενον ἐξ οὗ ἴσως δυνάμεθα νὰ εἰκάζωμεν διατὶ ὁ Μίνως προυτίμησε νέους ἐξ ἐπιφανῶν οἰκῶν τῶν Ἀθηναίων (ὡς ὁ τούτος Θησεύς), καὶ οὐχὶ τὸν ἄγγρον τῶν λαυριακῶν μεταλλείων ὡς φόρον. Πόσον δὲ εὐκόλον καὶ ἐπόμενον ἦτο ἐν τῷ αἰῶνι τοιοῦτον μῦθον νὰ πλασθῇ ἡ ἱστορία ὅτι οἱ ἐξ Ἀθηνῶν πεμπόμενοι νέοι πρὸς φόρον εἰς τὸν λαβυρίνθον ἐγένοντο βρώμα τοῦ Μινωταύρου τέ-

ρατος, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς νόας τῶν οἰκείων, οἱ ὅποιοι δὲν ἔμελλον νὰ ἴδωσι αὐτοὺς πλέον, καὶ οἱ ὅποιοι μόνον ἤκουον ὅτι ἐξεντερίζοντο ἐν τῷ λαβυρίνθῳ! Ἡ δὲ εὐπιστία τῶν πολλῶν καὶ τὴν σήμερον ἐν τισι τόποις δὲν ἀπέχει μακρὰν τῆς τῶν ἡμερῶν τοῦ Μίνως, καὶ ἄγεται εὐκόλως νὰ πιστεύῃ τὰ τετεράστια καὶ παράλογα. Τί ἄλλο δὲ εἶνε καὶ αἱ ἐν Ῥωσίᾳ παραδόσεις ὡς πρὸς τὰ μεταλλεῖα τῆς Σιβυρίας; Δὲν διαφέρουσι σχεδὸν πολὺ τοῦ μύθου τοῦ Μινωταύρου ἢ μόνον σχετικῶς τοῦ χρόνου καὶ τῆς θρησκείας. Καὶ ἐν τῷ ἸΘ αἰῶνι τῆς χριστιανικῆς θρησκείας στέλλονται ἐκεῖ ἄνθρωποι νὰ διέλθωσι τὸ λοιπὸν τοῦ βίου εἰς ἐκεῖνα τὰ μεταλλεῖα, τὰ ὅποια ὡς κατοικία ἀνθρώπων εἶνε φρικωδέστερα τοῦ ἀνίκμου λατομείου ἢ λαβυρίνθου τῆς Κρήτης ἐν Γορτύνη.

Αὐταὶ αἱ ἀπεπτοὶ ιδέαι περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ Κρητικοῦ λαβυρίνθου χρήζουσι ὑπερασπίσεως, ἀλλὰ καὶ τοι τὸ ζήτημα τοῦτο συνεζητήθη πολλάκις, δὲν διελύθη ὅμως εἰς τι σημεῖον πρακτικὸν θεωρίας, καὶ ἐλευθέρων ἀπὸ τῆς περιπεπλεγμένης μυθολογίας. Καὶ τοιοῦτος λαβυρίνθος καθὼς τοῦτο τὸ ὄντως λατομεῖον δύναται νὰ εἰκονισθῇ διὰ πολλῶν φανταστικῶν σχημάτων, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐρίσκομεν αὐτὸν ὑπὸ ποικίλας μορφὰς εἰς τὰ νομίσματα τῆς Κνωσσῆς, ἥτις ἐξελέξατο αὐτὸν εἰδικὸν σύμβολον, ὡς πρώτη πολιτεία τῆς Κρήτης.

Τὸ ὑπὸ τοῦ Sicher σχεδιογράφημα τοῦ Κρητικοῦ λαβυρίνθου δημοσιευθὲν εἰς τὸ Watpole καὶ ἀλλαχόθι, ἐπεκτάθη τόσον, ὅσον αὐτὸς εἰσέδω, ὅπερ εἶναι ἡμισυ μίλιον κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἀπὸ τῆς εἰσόδου· ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν περιεληγμένων ἂν ἀκολουθήσῃ τις τὴν μᾶλλον εὐθείαν διόδον μέχρι τοῦ ἐσωτέρου οἰκήματος ἢ ἀπόστασις εἶνε περὶ τὸ μίλιον, βεβαίως δὲ, ὅτι ἐκτείνεται καὶ πορρωτέρω. Ὁ δὲ K. Cockery ὅστις ἀκριβῶς περιέγραψεν αὐτὸν φρονεῖ ὅτι τοῦτο ἦτο μόνον μικρὸν μέρος τῆς πιθανῆς αὐτοῦ ἐκτάσεως. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἔχει δύο ἀνοιγμάτα, καίτοι ἄμφω κεκλεισμένα, καὶ τινες διόδοι ἄγουσι ἀπὸ τοῦ μὲν εἰς τὸ δεῖ, διὰ τοῦτο ἐνυπάρχει βίσις τοῦ ἀέρος, καὶ μάλιστα δι' αὐτὸ τοῦτο τινὲς τῶν διόδων ἀφῆθησαν ἱκανῶς εὐρύχωροι· διὸ καὶ οἱ νῦν ἐπιγιγνόμενοι Κρητῆες ἔχον ἐν τούτῳ τῷ λαβυρίνθῳ, ὅταν ἡ καταπίσις τοῦ δυνάστου ἐβίαζεν αὐτοὺς νὰ καταφεύγῃσι ἐκεῖ, καὶ μάλιστα τὰς ἐορτὰς ἡθύμουν καὶ ἐτέρποντο εἰς ἀγροτικάς ἐστιάσεις· ὅθεν καὶ οἱ νέοι οἱ ἐξ Ἀθηνῶν ἐκεῖ ἀποστεγνόμενοι ἠδύνατο καὶ αὐτοὶ νὰ ζῶσι καὶ μετὰ πλειοτέρας μάλιστα παραμυθίας ὑπὸ τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ βασιλέως, ὥς οὐ ἔλθῃ ὁ χρόνος τῆς μεταθέσεως αὐτῶν εἰς τὰς πολιτείας, εἰς ἀσκήζοντες ὡς διδάσκαλοι τῶν νόμων καὶ κυβερνῆται τῶν λαῶν.

Καταγινόμενος νὰ ἐξηγήσω μῦθον ἀρχαῖον πρὸ τρισχιλίων ἐτῶν, ἀνεμνήσθην τὴν ὀφείλειαν τοῦ πολυτίμου περιηγητοῦ Τουρνεφότ, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς τὸν λαβυρίνθον ἐξ ἐπαγγέλματος βοτανικός, καὶ ἐξῆλθε αὐτοῦ ἐμβριθῆς πετρολόγος πεπεισμένος ὅτι αἱ πέτραι καθάπερ καὶ τὰ φυτὰ βλαστάνουσιν καὶ

αυξάνουσιν. Τὴν σκέψιν ταύτην συνέλαβε ἰδὼν εὐρώτα ἐκ τινων κρυστάλων, τῶν ἀλάτων πεσόντων ἐπὶ τινων ἐπιγραφῶν χαραχθέντων πρὸ ἐτῶν εἰς τὸν τοῖχον πρὸς μνήμην ἐπισκέψεως ζιφοφόρων ἵππων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἑνετῶν καὶ εἶνε ἐξ ἐκείνων τῶν περιηγητῶν, τῶν ἐπιθυμούντων νὰ μεταδίδωσι κενωδῶς μόνον τὸ ὄνομα καὶ τὸν βαθμὸν αὐτῶν χαραττοντες τοιαύτας ἀναμνήσεις εἰς ἀρχαῖα μνημεῖα, ὡς ἐκείνη ἦτις λέγεται ὅτι ἐγένετό ποῦ» ἡ Κυρία Α. κόμησας ἡτο ἐκτάκτως ὥραία «τῷ ὄντι ἀληθὲς ἀλαζὼν εὐτραπελία».

Μεταφέροντες ἐνταῦθα τὰ ὅσα ὁ σπουδαῖος περιηγητὴς καὶ βοτανικὸς λέγει διὰ ταύτας, καὶ διὰ τὴν αὐξησιν τοῦ βράχου.—«Εἰς μέγαν τοῖχον, λέγει ὁ Τουρνεφότ, ὑπάρχουσι πολυάριθμα συμβολικὰ γράμματα καὶ σημεῖα, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων, ἐκεῖνο τὸ ἐν τῷ περιθωρίῳ καὶ φαίνεται ὅτι ἐχάραχθη ὑπὸ τινος Ἰησοῦτου. Διακρίναμεν τὰς ἐφεξῆς ἐποχὰς 1495, 1560, 1579, 1699. καὶ ἡμεῖς ὡσαύτως ἐχάραξαμεν εἰς τρεῖς τόπους τὸ ἔτος τοῦ Κυρίου 1700. Εἰς ταύτας δὲ τὰς ἐπιγραφὰς ὑπάρχει τι ὄντως ἄξιον θαυμασμοῦ. Τοῦτο δὲ ἐνίσχυσε μᾶλλον τὸ ὑπ' ἐμοῦ πρὸ τινων ἐτῶν σύστημα ἀφορῶν, τὴν β λ α σ τ η σ ι ν τ ὠ ν π ε ρ ὠ ν, ἥτις εἰς τοῦτον τὸν Λαβύρινθον αὐξάνει καὶ φέρεται ἐπιστητῶς, ἄνευ ὑπόψιας ὅτι δέχεται τὴν ἐλαχίστην ἐπίσκατον ὕλην ἔξωθεν. Ὅταν οἱ

ἄνθρωποι ἐνεχάραττον τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς τὸν τοῖχον τοῦτον ὅστις εἶνε φυσικὸς βράχος, οὐδ' ὅλως ἐφ' ἀντάχοντο ὅτι τὰ χαραχθέντα ὑπὸ τοῦ μαχαίριδιου τῶν αὐλάκια ἤθελον συμπληρωθῇ, καὶ μετὰ χρόνον ὠραίσθη διὰ τινος εἶδος ποιήματα, ὡς ἐγγίστα μιᾶς γραμμῆς ὕψους, καὶ εἰς ἄλλα μέχρι τριῶν καὶ τοιοῦτοτρόπως αὐτοὶ οἱ χαρακτῆρες οἱ γενόμενοι εἰς τὴν ἀρχὴν κοῖλοι, μετετράπησαν νῦν καὶ ἐξέρχονται τοῦ βράχου ὡς ἀνάγλυφοι. Ἡ δὲ ὕλη αὕτη εἶνε λευκὴ καίτοι ὁ λίθος ἐξ οὗ ἐξέρχονται εἶνε λευκόφαιος. Μαρεττήρησα ὅτι τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα εἶνε εἶδος παρώσεως πλασθείσης ὑπὸ τοῦ λιπαροῦ χυλοῦ λίθου βαθμηδὸν εἰς τὰ ποιηθέντα αὐλάκια ὑπὸ τοῦ χαρακτοῦ, ὅμοια τῶν τυλωμάτων τῶν εὐρισκομένων εἰς τὰς ἄκρας τῶν ἰνῶν τῶν τετραχυμένων.—» Τοῦτο τὸ εἰδικὸν δειγμα τῆς εὐπιστίας, καὶ παρατρόπου κρίσεως τοῦ ἐνδόξου βοτανικοῦ Γάλλου εἶνε συνάμα τερπνὸν καὶ διδασκτικόν, διότι δείκνυσιν πόσον εὐχερῶς ἀφελῆς τις πλὴν σκεπτικὸς νοῦς ὅταν ἐκτεθῇ εἰς ἀτραπούς ἐρεύνης ξένης τῶν καθόλου σπουδῶν αὐτοῦ, δύναται ἐμβριθῶς νὰ ἐξέλθῃ. Φοβοῦμαι δὲ καὶ ἐγώ, μήπως ὁ φιλόλογος ἢ ὁ ἀρχαιολόγος λάβῃ ὡσαύτως πρὸς τέρψιν τὴν ἀπλότητά μου, ὅτι εἰσῆλθον εἰς τοιοῦτον Λαβύρινθον ἄνευ τοῦ νήματος τῆς Ἀριάδνης, τοῦτέστι τῆς εἰδικῆς γνώσεως εἰς τὴν οὗτοι μόνον ἔχουσι τὸ προνόμιον.

(ἐπεται τὸ ἐπεισόδιον).

ΔΑΝΤΗΣ

PORT ROYAL (Βασιλικὸς λιμὴν)

Καθ' ὃν χρόνον ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία καὶ ἐν μέρει ὁ Vaugelas ἐκινῶν τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν γραμματικῶς, ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ Rambouillet προσεκτᾶτο τὴν χάριν καὶ τὴν κοσμιότητα αὐτῆς, ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ Port-Royal ὅπερ ἦτο «εἶδος ἐλευθέρως μονῆς, ἀγρὸς συνάμα καὶ σχολεῖον»¹ ἐλάμβανε τὴν ἀρρενωπὴν αὐτῆς σταθερότητα καὶ δύναμιν.

Τὸ Port-Royal, λέγει ὁ Ἱστορικὸς αὐτοῦ,² εἰς οὗ τὴν λαμπρὰν καὶ ἐκτενῆ ἱστορίαν πρὸ παντὸς ἀνεδράμωμεν, ὅπως ἀρυσθῶμεν τὰς εἰδήσεις, ἃς παρέχουσι περὶ τοῦ ἰδρυάματος τούτου, πρῶτον ἐφηρμοσεν εἰς τὰς γλώσσας καὶ τὴν γραμματικὴν φιλοσοφικὴν μέθοδον, μέθοδον γενικὴν καὶ λογικὴν. Κατέστη δὲ περιώνυμον τόσον διὰ τὰς θεολογικὰς αὐτοῦ περιπετείας, ὅσον καὶ τὴν φιλολογικὴν ἐπίδρασιν.

Ἐν ταῖς ἐρήμοις αὐτοῦ, εἰς τῶν πρώτων ἐξόχων ἀνδρῶν τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος, ὁ Πασχάλ, ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ὑψίστην περιωπὴν τῆς ἐκκενῆς μεγαλονοίας καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ἀρνὼλ ὁ Νικὼλ, ὁ Σαῦ καὶ οἱ ὅμοιοι τούτοις. Ἐκεῖ ὑπὸ τὰ σκιερὰ φυλλώματα τοῦ ἱεροῦ ἐνδικιτήματος, ἐξηγέρθη ἡ ποιητικὴ φαντασία τοῦ ποιητοῦ τῆς Ἑσθῆρ καὶ τῆς Γοθολίας.

Ἡ ἰδρυσις τοῦ γυναικείου μοναστηρίου Port-Royal, ἐξ λεύγας περίπου μακρὰν τῶν Παρισίων, πρὸς δυσμὰς κειμένη, ἀνέρεχεται εἰς τὸ ἔτος 1204. Ἰδρύθη δὲ ὑπὸ τῆς Ματθίλδης de Carlande, συζύγου τοῦ Μουτμορενοῦ-Μερλύ ἕνεκα τῆς εὐτυχούς ἐπανόδου αὐτοῦ ἐκ τῆς Δ' σταυροφορίας. Λέγεται ὅτι ἐκλήθη Βασιλικὸς Λιμὴν, διότι ὁ βασιλεὺς Φίλιππος Αὐγουστος, ἐπὶ πολὺ πλανηθεὶς ποτὲ ἐν τῷ ὄρει, εὗρεν ἄσολον ἀκριβῶς εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐνθα καὶ ἰδρυσε τὸ μοναστήριον. Τοῦτο δὲν εἶνε μῦθος βεβαίως, ἀλλ', ὡς λέγει ὁ Βολταίρος,

Souvent un peu de vérité

Se mêle au plus grossier mensonge³

Πιθανώτερον φαίνεται ἡ ἐτυμολογία τοῦ ἀββᾶ de Baif, διατεινομένου ὅτι τὸ μέρος ἐνθα ἐκτίσθη τὸ μοναστήριον τὸ ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις γεωγραφικοῖς πίναξιν καλούμενον Parrois προέρχεται ἐκ τῆς λέξεως Porra ἢ Borra, σημαίνουσης, ἐν τῇ μέσῃ λατινικῇ, κοιλάδα τελευτώδη, ὡς ἦτο πράγματι ἡ κατάστασις τοῦ μέρους ἐκεῖνου, ὅπως πολὺ βραδύτερον ἔλαβε τὴν προσωπομίαν Port-Boyal, (Portu-Regio).

Τὸ ἀρχαῖον Port-Boyal ἦτο ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τοῦ Ἀγ. Λουδοβίκου, ἀλλ' οἱ πόλεμοι κατὰ τῶν Ἀγγλῶν

κατὰ τὴν ΙΔ' καὶ ΙΕ' ἐκατονταετηρίδα καὶ οἱ θρησκευτικοὶ κατὰ τὴν ΙΣΤ' ἐπὶ ἤνεγκον τὴν διάλυσιν τῆς μονῆς.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΖ' ἐκατονταετηρίδος (1608) ἡ μονὴ αὕτη περιήλθεν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς οἰκογενείας Ἀρνὼλ. Ἀναμορφωθείσα δὲ ὑπὸ τῆς μητρὸς Ἀγγελικῆς, θυγατρὸς τοῦ Ἀντωνίου Ἀρνὼλ, τοῦ περιβόητου δικηγόρου τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τῶν Ἰησοῦτων τῷ 1594, ἐπληρώθη ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας τῆς Πέντε ἀδελφῆ, ἐξ ἀνεψιῶν καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἐγένετο ὑποτακτικὴ τῆς.

Ἡ μήτηρ Ἀγγελικὴ Ἀρνὼλ λαβοῦσα τὸ σχῆμα ἐν ἡλικίᾳ ἐπτά ἐτῶν καὶ τὴν ἡγουμένην ἐν ἡλικίᾳ ἑνδεκα⁴ διεκρίθη τόσον διὰ τὸ πνεῦμα αὐτῆς, ὅσον καὶ διὰ τὰς ἀρετὰς τῆς, ἀπέθανε δὲ τῷ 1661 ἀφοῦ ἔγραψε περὶ τῶν καταδιώξεων, ἃς ὑπέστησαν αἱ ἀδελφαί.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ μήτηρ Ἀγγελικὴ συνελάμβανε τὴν ιδεάν τῆς ἀναμορφώσεως τῆς μονῆς, δύο ἄνδρες νέοι ὁ Ἰανσεκος καὶ ὁ Ἀββᾶς Saint-Lyran, ἐλθόντες εἰς Παρίσιους (1611) πρὸς τελειώσειν τῆς σπουδῆς τῶν, συνεδέθησαν διὰ στενωπάτης φιλίας. Εὐρίσκοντες δὲ ὅτι οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν δουλικῶς ἠκολούθουν τὰς παραδόσεις τῶν σχολαστικῶν, ἀπεφάσισαν νὰ ἀσχοληθῶσι περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχαιότητα ἀνατρέχοντες εἰς αὐτὰς τὰς πηγὰς. Εἰς τὴν συνάντησιν τοῦ ἔργου τῆς ἀδελφῆς Ἀγγελικῆς, καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Saint-Lyran ὁφείλεται τὸ Port-Royal τῶν καλογραφῶν καὶ τὸ Port-Royal τῶν ἐρημιτῶν, διότι τὸ ἐνδικιτήμα τούτο δὲν ἐβράθυσε νὰ ἀποβῇ ἀναχωρητήριον ἀληθινῶν σοφῶν, οἵτινες καταλιπόντες τὴν δόξαν τοῦ κόσμου ἔζων ὡς οἱ ἀρχαῖοι Ἐρημίται δι' ὅ ἀπεκάλεσαν αὐτοὺς «Πατέρας τῆς Ἐρήμου» ἢ «Ἐρημίτας τοῦ Port Royal».

Τὸ μεταρρυθμισθὲν μοναστήριον, ἐντὸς μικροῦ χρόνου κατέστη ἀνεπαρκὲς εἰς τὰς ἀδελφὰς, ὁσημέρην πολλαπλασιαζομένης, δι' ὅ ἀπεφασίσθη νὰ ζητήσωσιν ἐν Παρίσις οἴκημα, ὅπερ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παρὰρτημα. Τοῦτο καὶ ἐγένετο τῷ 1626 ἡγορήσθη τοιοῦτον, κείμενον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ προαστείου Ἀγ. Ἰακώβου, ὅπερ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἐξοχὴ, αἱ δὲ ἀδελφαί, ἐγδοήκοντα τὸν ἀριθμὸν, ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῷ, καταλιποῦσαι εἰς τὴν παλαιὰν μονὴν ἐκκλησιαρχὴν τινὰ μόνον. Τὸ νέον Port-Royal ἐπικληθὲν τῶν Παρισίων πρὸς διαστολὴν τοῦ Port-Royal τῶν Ἀγγλῶν, διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς μητρὸς Ἀγγελικῆς ἐγένετο ὅλως ἀνεξάρτητος μονὴ καὶ πλείστας ἄλλας ἐσωτερικὰς μεταρρυθμίσεις ἔλαβεν ἡ διεύθυνσις δὲ αὐτοῦ ἀνέτεθῃ τῆς Sant Cyran.

Μία τῶν ἀδελφῶν τῆς μητρὸς Ἀγγελικῆς, ἡ Αἰκατερίνη Ἀρνὼλ, χωρισθεῖσα ἀπὸ τοῦ συζύγου τῆς Ἰσαὰκ le Maistre, ἔζη, ὡς ἁγία, παρὰ τῇ ἐκκενῇ μητρὶ μετὰ τῶν πέντε τέκνων

1. Mémoires pour servir à l'histoire de Port-Royal, 3 vol. Utrecht.

1) La Vallée, Histoire de Français t. 11. p 174.

2) Sainte-Beuve-Port-Royal 5 vol.

3) Πολλὰ μικρὰ ἀλήθεια συγκεράννυται μετὰ παχυλὰ ψεύδους.

της, συνεχώς δὲ ἐπεσκέπτετο τὸ Port-Royal τῶν Ἀγρῶν μετὰ τὴν μετὰστασιν δὲ αὐτοῦ εἰς Παρισίους δὲν τὸ ἐγκατέλειπε πλέον. Ὁ πρωτότοκος αὐτῆς υἱὸς Ἀντώνιος le Maître (προφ. Maître) ἐνδοξος ἦδη ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι καὶ ἐνὸς ἑτοῦς ἐν τῷ βήματι τοῦ δικαστηρίου καταλιπὼν τὴν δόξαν ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας τοῦ Saint Cyran, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ τὸν δεχθῇ ὡς μετανοῶντα. Αὕτη δὲ ἦτο καὶ ἡ ἐνθερμος εὐχὴ τῆς μητρὸς του. Ὁ Saint Cyran κατοικῶν πλησίον τῆς μονῆς, παρεχώρησεν αὐτῷ μέρος τοῦ οἴκηματός του, ἀλλ' ἡ ἀπότομος μεταβολὴ τοῦ μοναστικοῦ βίου ἐβλάψε τὴν υγίειάν του, διὸ ἡ μήτηρ του ἠναγκάσθη νὰ οἰκοδομήσῃ παρὰ τὴν μονὴν ἐνδιαίτημα ἴδιον, κινηθεῖα εἰς τοῦτο πρὸ παντὸς ὅπως προσελκύσῃ καὶ τοὺς λοιποὺς υἱοὺς της.

Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸ δικαστήριον ἀρξάμενον τῶν ἐργασιῶν του μάτην ἐζήτησε τὸν Le Maître, περὶ οὗ διαφορά ἐθρυσσάμενον. Ὁ νεαρὸς δικηγόρος ἔγραψε τότε πρὸς τοὺς ἀρμοδίους τὴν σταθερὰν αὐτοῦ ἀπόφασιν καὶ ἐγένετο ὁ πρῶτος Πάτρις τοῦ Port-Royal, ἀρχηγὸς καὶ κεφαλὴ τῶν Ἐρημιτῶν. Εὐθύς μετ' ὀλίγον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Sericourt, πρῶτον ἀζιωματικός, ἠκολούθησε τὸ παράδειγμα του, τούτοις δὲ ἠνώθησαν ὁ Jingliu, ὁ Lancelot, καὶ ὁ Gaudun, οἵτινες ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα, περὶ οὗ ἡσυχία συντηροῦντο χορεῖα ἐπιφανῶν μετανοούντων.

(ἐπεται συνέχεια)

ΦΥΛΛΙΣ

Διήγημα ὑπὸ Δ. Στάη.

(συνέχεια καὶ τέλος).

Ὁ υἱὸς τοῦ Θεσέως ἠρρυθρίασε καὶ, παρατηρήσας τὸν γηραιὸν Βασιλεῖα παρακαλοῦντα αὐτὸν διὰ τοῦ ἱλαροῦ βλέμματός του νὰ φάγῃ, ἀπήντησεν:— Ἄ! ἔφαγα, ἔφαγα καὶ πολὺ μάλιστα.

— Ἄ, πολὺ! πόσον πολὺ ἔφαγες! Καὶ Πανδάρως ἐὰν ἦτο, δὲν θὰ ἔτρωγες τόσον πολὺ! μειδιῶσα καὶ βλέμματα ἀπαστράπτοντα ῥίπτουσα πρὸς τὸν Δημοφῶντα, εἶπεν ἡ Φυλλίς.

— Μήπως ἔπρεπε νὰ φάγω ἀμφοτέρως τὰς μερίδας;

— Βεβαίως.

— Ἀλλὰ σὺ οὐδὲ τὴν μίαν ἔφαγες!

— Οὐδέτερος ἐξ ἡμῶν ἔφαγε, οὔτε ὁ Δημοφῶν οὔτε σὺ, Φυλλίς. Τοῦτο γνωρίζω καὶ τοῦτο λέγω, εἶπεν ἡ μήτηρ τῆς νεάνιδος. Ἀμφοτέροι ἐρυθρίασαντες, εἰσῆλθον.

— Ἀς προσέλθωσιν οἱ οἰνοχόοι! εἶπε μετ' ὀλίγον ὁ Βασιλεὺς καὶ ἀμέσως δύο ἀνθρώποι καὶ εὐγενεῖς παῖδες, ἐνδόξων γενέων τέκνα, προσῆλθον εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένοι καὶ στήσαντες

ἐν τῷ μέσῳ τῆς τραπέζης πολύτιμον ἀργυροῦν κρατῆρα, ἀνέμιξαν ἐν αὐτῷ Λέσθιον παλαιὸν οἶνον μεθ' ὕδατος.

Τὰ κύπελλα ἐπληρώθησαν καὶ ὁ Σιθῶν, λαβὼν χρυσὴν κύλικα προέπιε τὴν εἰς τὸν Δία ἀφιερωμένην πρῶτον, ἀκολουθῶν ὑπὲρ τῶν ἡρώων καὶ ἡμιθέων τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ὑπὲρ Διὸς τοῦ Σωτῆρος.

Ἀπαξ ἄφ' οὗ ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τοῦ πότου, τὰ κύπελλα ἤρχισαν νὰ πληρῶνται ὑπὸ τῶν δύο οἰνοχόων καὶ νὰ κενῶνται ὑπὸ τῶν ἡμοτραπέζων.

Πάντες προέπιον κατὰ σειρὰν ὑπὲρ τοῦ Δημοφῶντος ἐκτὸς τῆς Φυλλίδος.

Ὅτε δὲ ἦλθεν ἡ σειρὰ αὐτῆς, ἐγερθεῖσα, καὶ κρατοῦσα εἰς τὴν χεῖρα ὡραίαν κύλικα, εἶπε πρὸς τὸν ἀπέναντι αὐτῆς Δημοφῶντα, ἀντιζέουσα αὐτὸν κατὰ πρόσωπον.

— Δὲν εἶμαι γέρον πολὺς οὔτε γραῦς πολυειδήμων, ἵνα σοὶ εὐχθῶ ὀριστικῶς ὅ,τι νομίζω καλὸν καὶ ὅ,τι ἡ πείρα μ' ἐδίδασκε. Εὐτυχῶς ἡ δυστυχῶς εἶμαι εἰσέτι νεαρά. Σοὶ εὐχομαι λοιπὸν ὅ,τι ἐπιθυμεῖς, ἄφ' οὗ μάλιστα εἶμαι βεβαία ὅτι δὲν δύνασαι νὰ ἐπιθυμήσῃς, ὡς υἱὸς τοῦ Θεσέως, εἰμὴ ὅ,τι ἐστὶ εὐγενὲς καὶ γενναῖον.

Οἱ συμπόται ζωηρῶς εὐφρόνησαν καὶ συνέκρουσαν τὰ κύπελλα των. Ἐν τῇ συγκρούσει οἱ δύο ἀντήλλαξαν τοσοῦτον ἐκφραστικὰ βλέμματα, ὥστε ἀμφοτέροι ἠννόησαν ὅτι ἡγάπωντο.

— Φυλλίς, εἶπεν ὁ Σιθῶν, νὰ μᾶς ψάλλῃς ἐν ἑσμάτιον.

— Ἀσμάτιον!

— Ναί. Μυρτίλε, φέρε τὴν φόρμιγγα τῆς Φυλλίδος.

Ἡ Φυλλίς ἐδίστασεν, ἂν πρέπει ἢ ὄχι νὰ ἐνδύσῃ εἰς τὴν αἵτησιν τοῦ πατρὸς της. Ὅτε ὅμως, στραφεῖσα πρὸς τὸν Δημοφῶντα, εἶδεν αὐτὸν διὰ τοῦ βλέμματός παρακαλοῦντα αὐτήν, ἐνέδωκεν εἰς τὴν παράκλησίν του καὶ ἐδέχθη τὴν φόρμιγγα παρὰ τοῦ νεανίσκου, ὅστις τὴν ἔφερεν.

— Ἐμπρὸς λοιπὸν! Θὰ ἰδῶμεν πόσον θὰ μᾶς διασκεδάσῃς.

Ἡ νεῖσος ἐμειδίασε καὶ, κρούσασα τὰς χορδὰς τοῦ ὀργάνου, ἤρξατο ᾄδουσα.

Ἡ λιγυρὰ καὶ γλυκεῖα φωνὴ της κατέβηκε τὸν Δημοφῶντα.

Ἀφ' οὗ δὲ ἔψαλε τοὺς ἔρωτας τῆς Γαλατείας καὶ τοῦ Ἀχιλλεύς καὶ τὸν ἀτυχῆ ἔρωτα τῆς Ἥρας καὶ τοῦ Ναρκίσσου, κατέβησε τὴν φόρμιγγα καὶ πρὸς τὸν Δημοφῶντα στραφεῖσα, τῷ εἶπε:

— Ἡ σειρὰ σου.

— Ναί, ναί! ἐπεῖπον πάντες.

Ὁ Δημοφῶν δὲν ἠδύνατο ν' ἀπορύγῃ. ἔλαβε λοιπὸν τὸ ὄργανον καὶ ὤμνησε τ' ἀριστεῖα τῶν ἐπισήμων ἡρώων τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Ἀφ' οὗ δὲ ἔψαλε καὶ τινὰ ἔσματα ἔχοντα ὑποθέσεις ἐκ τοῦ κύκλου τῶν ἀργοναυτικῶν, ἔλαβεν ἀπορρομήν νὰ ὤμνησῃ καὶ τὰ κατωρθώματα τοῦ πατρὸς του. Μεταξὺ ἄλλων εἶπε καὶ πῶς ὁ Θεσεὺς ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Αἰγέως, ὅτε συνετρώγον καὶ πῶς, φρονέοντας τὸν Μινώταυρον, ἐλύτρωσε τοὺς

ἐπτὰ νέους καὶ τὰς ἐπτὰ παρθένας ἀπὸ τοῦ βεβαίου καὶ τρομεροῦ θανάτου.

Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου ἔσματος ζωηρὰ ἐπευφημία τὸν ἀντήμοιον καὶ τὸν προέτρεπον μετὰ τῶν βλεμμάτων τῆς Φυλλίδος ν' ἀρχίσῃ ἕτερον.

Ἡ ἀρρενωπὴ καὶ γλυκεῖα συνάμα φωνὴ του κατέβηκεν ὅλους, πρὸ πάντων δὲ τὴν Φυλλίδα.

Οὕτω τὸ συμπόσιον διήρκεσε μέχρι βαθείας νυκτὸς καὶ, τέλος, ἄφ' οὗ ἐκένωσαν καὶ διὰ τελευταίαν φορὰν τὰς φιάλας, ἐπιὸν δηλαδὴ τὸ πόμα τοῦ ἀγαθοῦ δαίμονος, ἀπεσύρθησαν ἐκαστος εἰς τὸν ἴδιον θάλαμόν του.

III.

Ὁ υἱὸς τοῦ Θεσέως μάτην κατεκλίθη. Δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ. Ἡ εἰκὼν τῆς χαριέσσης Φυλλίδος ζωηρὰ ἵστατο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του. Τὸ ἔσμα ἐκεῖνο τῆς Βασιλίδος τὸν κατέβηκε καὶ τῷ ἀφῆρεσε τὴν ἐλευθερίαν του. Ἦτο ὅμως εὐχαριστήμενος δὲν συνηθάνετο τὴν δουλείαν του.

Ἦ ἔρως, ἔρως! διὰ τὰ δεσμά σου εἶνε χρυσᾶ ἐν ᾧ σκίζουσιν τὰς σάρκας τῶν αἰχμαλώτων σου; Διὰ τί εἶνε τοσοῦτω λεπτὰ καὶ τόσον ἰσχυρὰ συγχρόνως; Διὰ τί ἔχεις ἰδιοτροπίαν γέροντος ἐν ᾧ εἶσαι παῖς; Διὰ τί δὲν εἶσαι παῖς ἄφ' οὗ εἶσαι παῖς;

Ὁ Δημοφῶν καθ' ὅλην τὴν νύκτα δὲν ἠδυνήθη νὰ κοιμηθῇ. Εἶχε μὲν κεκλεισμένους τοὺς ὀφθαλμούς πλην ἐβλεπεν, ἐβλεπε καὶ διηνεκῶς ἐβλεπεν ἐκεῖνην ἐνώπιόν του. Μάτην ἐπεκαλίσθη τὸν Μορφέα. Ὁ ἔρως ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς κλίνης ἠπείλει διὰ τοῦ τεταμένου τόξου του τὴν ἡσυχίαν αὐτὴν καὶ εὐεργετικὴν θεότητα, ἥτις μόλις κατὰ τὴν αὐγὴν ἠδυνήθη νὰ τὸν πλησιάσῃ ἄφ' οὗ ἀνεχώρησε ὁ πτερόεις παῖς.

Ἐγερθεὶς τὴν πρωΐαν ὁ Δημοφῶν, ἔσπευσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς μίαν αἴθουσαν τῶν ἀνακτόρων, ἐνθα περιέμενον αὐτὸν περικαθήμενοι οἱ ἐπιστημότεροι τῆς πόλεως, οἵτινες ἅμα τῇ εἰδήσει τῆς ἀφίξεώς του ἔσπευσαν νὰ τείνωσι τὴν δεξιάν τῷ ἡρώϊ υἱῷ τοῦ ἐνδόξου Θεσέως.

Αἱ τιμαὶ αὗται δὲν τὸν εὐηρέστησαν πολὺ. τῷ ἐφάνησαν μάλιστα ὀχληρά. Ἐπεθύμει νὰ ἡμιλήσῃ πρὸς τὸν βασιλεῖα καὶ ἦτο ἀνυπόμονος.

Ὅτε, τέλος, οἱ ἐπισκεφθέντες αὐτὸν ἀνεχώρησαν, ἦλθε πρὸς τὸν γηραιὸν Σιθῶνα, ἐχαιρέτησεν αὐτὸν μετὰ σεβασμοῦ καὶ λαβὼν θέσιν πρὸ αὐτοῦ κατὰλληλον, εἶπε:

— Βασιλεῦ! ἐν πρώτοις ὀφείλω νὰ σ' εὐχαριστήσω διὰ τὰς τιμὰς, τῶν ὁποίων χθὲς μ' ἐθεώρησας ἄξιον καὶ σὲ παρακαλῶ ὅπως εὐμενῶς μὲ ἀκούσῃς. Βασιλεῦ! ἦλθον νὰ καταθέσω πρὸ τῶν ποδῶν σου τὴν εὐτυχίαν τῆς Φυλλίδος. Εἶμαι ὡς υἱὸς νόμιμος διάδοχος τοῦ πατρὸς μου Θεσέως· ἀπὸ σοῦ μόνου ἐξαρτᾶται νὰ καταστήσῃς αὐτὴν σύζυγον τοῦ Δημοφῶντος καὶ Βασιλίδαν τῶν Ἀθηνῶν.

Οἱ ὀλίγοι οὗτοι πλην περιεκτικοὶ καὶ εὐλικρινεῖς λόγοι τοῦ Δημοφῶντος ἤρσαν τῷ Σιθῶνι ὅστις βασιλικῶς ἀπήντησε:

— Δημοφῶν! ὤφειλον νὰ σοὶ προσφέρω τὰς δεδούσας τιμὰς, διότι πρῶτον εἶσαι υἱὸς τοῦ Θεσέως καὶ δεύτερον διότι εἶσαι ἄξιος υἱὸς τοῦ πατρὸς σου. Ἔσομαι δὲ εὐτυχὴς ἂν δυνήθω νὰ σ' ἀποκαλέσω υἱόν μου, δίδων σοὶ τὴν Φυλλίδα. Γνωρίζεις ὅτι ἐν μόνον τέκνον ἔχω, αὐτὴν αὐτήν, ἥτις εἶνε τὸ στήριγμα τοῦ γήρατός μου. Χθὲς ὅμως, ὅτε σὲ εἶδον κατὰ πρῶτον ἐστράφη, δὲν γνωρίζω πῶς, καὶ παρατηρήσας τὴν Φυλλίδα εἶπον κατ' ἑμαυτὸν: «ὥραιότερον γεῦμα δὲν εἶνε δύνατον ν' ἀποτελεσθῇ». Σὲς ἐφαντάσθην πρὸς στιγμὴν ἠνωμένους ἀμφοτέρους ἡμᾶς καὶ ἡσθάνθην ἐν ἐμοὶ αἴσθημα ἀνέκφραστον. Δάκρυ χαρᾶς ἦτο ἑτοιμὸν νὰ καταρρέυσῃ ἐκ τοῦ γηραλέου ὀφθαλμοῦ μου ἀνεχάιτησα ὅμως αὐτό, ταλανίσας ἑμαυτὸν, ὅτε ἐσκέφθην ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεσέως εἶνε ἀδύνατον νὰ δεχθῇ ὡς σύλληκτρον τὴν θυγατέρα τοῦ Σιθῶνος.

— Μὲ ἠδίκησας, Βασιλεῦ! Ἐνόμισας ὅτι μόνη ἡ δόξα με συγκινεῖ;

— Μάλιστα ἠπατήθην διότι τὰ βλέμματά σας μετ' ὀλίγον ἀπέδειξαν τὰς σκέψεις μου ἐσφαλμέναις.

— Λοιπὸν;

— Γίε μου Δημοφῶν, ἔχεις τὴν συγκατάθεσίν μου. Πρέπει νὰ περιμείνης καὶ τὴν τῆς Φυλλίδος. Θὰ τῇ τὴν ζητήσω ἐγώ. Εἶμαι δὲ βεβαίως ὅτι θὰ σοὶ τὴν φέρω.

Ὅτε ἡ Φυλλίς ἔμαθε παρὰ τῆς μητρὸς της τὴν πρότασιν τοῦ Δημοφῶντος ἐξαλλος ἐκ χαρᾶς παρεδέχθη τὴν πρότασιν.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐγενεαν οἱ ἀρβανθῶνες τοῦ Δημοφῶντος καὶ τῆς Φυλλίδος.

IV

Οἱ δύο ἐρασταὶ ἦσαν εὐδαίμονες ἀνταγαπώμενοι.

Ἡ Φυλλίς δὲν ἀπῆργετο πλέον μόνη μετὰ τῶν ἀμυρπολῶν τὴν νύκτα νὰ πληρώσῃ τὰς ὑδρίας. Ὁ Δημοφῶν τὴν συνώδευε πάντοτε. Ἐκεῖ δὲ παρὰ τὴν κρήνην καθήμενοι μόνον πλησίον ἀλλήλων ἐπὶ λιθίνου ἰδωλίου, ἀντήλλασσον ἐρωτικὰς φράσεις ἀφελεῖς καὶ ὠραίας ὡς ἔσματα ἐρωτῶντων χελιδόνων.

Ἐσπέραν τινα καθ' ἣν ἡ Σελήνη ἔχυνε ἄπλετον τὸ ἡδὺ αὐτῆς φῶς, ἡ Φυλλίς ἦτο ὑπερ ποτὲ μαγευτικὴ, γλυκεῖα, περιπαθὴς καὶ προκλητικὴ ἐν τῇ ἀφελείᾳ της. Ὁ Δημοφῶν κατεβίβλητο καὶ μεμεθηκῶς ἐξ ἡδονῆς ἐκλινεν ἐν περιπαθείᾳ. «Σὲ ἀγαπῶ», τῇ εἶπεν καὶ τὴν ἡσπάσθη.

Ἦτο τὸ πρῶτον φίλημα.

Ἡ Φυλλίς τρέμουσα ἐκ συγκινήσεως, ἔχυσεν ἐν δάκρυ.

Τὴν ἀκόλουθον ἑσπέραν ὁ Δημοφῶν ἐμελεπεν αὐτόθι τὸ ἐξῆς ἔσμάτιον.

Ὅταν, φίλη μου Φυλλίς,

Σὲ φιλῶ καὶ μὲ φιλῶ,

Ἐπ' ἐμοὶ ἐσάκις κλίνεις

Καὶ τὸ στόμα μου σ' εἰπεῖ

«Σ' ἀγαπῶ» ἐν σιωπῇ,

Διὰ τὴν ἐν δάκρυ χύνεις;

Όταν φίλη, μέ φιλῆς
Όταν σέ φιλῶ, Φυλλίς,
Εἰς τὸ ῥόδινόν σου στόμα,
Τόσον διατί τρομάξεις,
Ὡστε τρέμουσα ἀλλάξεις
Τοῦ προσώπου σου τὸ χρῶμα;

Ἡ Φυλλίς γοητευτικῇ καὶ ἔνθους ἀπήντα:

Όταν, φίλε, μέ φιλῆς
Καὶ μοὶ λέγεις: «ὦ Φυλλίς,»
Οὐτ' ἐγὼ καλῶς γνωρίζω
Πόσον ἔνθους σ' ἀγαπῶ!
Διατί, ἂν σιωπῶ,
Διατί νὰ μὴ θαυμάζω;

Τὸ ἄσμάτιον τοῦτο προὔκαλεσε δεύτερον φίλημα ὑπερ διε-
δέχθη καὶ τρίτον.

V

Ὁ χρόνος παρήρηχο ἀνεπαισθητῶς.
Ὁ Δημοφῶν ἐν τῷ ἔρωτι εἶχε λησμονήσει ἑαυτόν. Τέλος
ἡμέραν τινὰ ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα Σιθῶνα καὶ τῷ εἶπε:
—Βασιλεῦ! ἀρκετὸν χρόνον παρέμεινα πλησίον ὑμῶν ἥδη
τὸ χρέος μὲ καλεῖ εἰς τὰς Ἀθήνας. Μενεσθεὺς, ὁ ἀρπαξ τοῦ
πατρικοῦ σκήπτρου, ὁ αἷτιος τῆς ἐξορίας καὶ δολοφονίας τοῦ
κενὸς καὶ ζητεῖ νόμιμον διάδοχον τοιοῦτος δὲ μόνος εἰμὶ ἐγώ.
Ἐπανακάμπτω λοιπὸν εἰς τὴν πρωτεύουσάν τῆς Ἀττικῆς, ὅ-
πως ἀναλάβω τὴν διεύθυνσιν τοῦ κράτους καὶ καταστήσω
τὴν Φυλλίδα σύζυγον Βασιλέως κραταιοῦ. Ἡ ἀπουσία μου δὲν
θὰ διαρκέσῃ πολὺ. Ἄμα τακτοποιήσω τὰ κατ' ἐμὲ θὰ ἐπα-
νέλθω ἀμέσως ἐνταῦθα, ὅπως ἀπέλθω ἐντεῦθεν μετὰ τῆς Φυλ-
λίδος.

Ὁ γέρον βασιλεὺς συγκατένευσε. Ὑπαγε, τῷ εἶπε καὶ ἐ-
πάνελθε Βασιλεῦς. Δὲν θέλω νὰ ζητήσω ὄρκον παρὰ σοῦ. Πᾶν
ὅ,τι εἶπας εἶνε ὄρκος. Εἴσαι υἱὸς τοῦ Θησέως πέποιθα ἐπὶ σέ.

Ὅτε ἡ Φυλλίς ἔμαθε παρὰ τοῦ Δημοφῶντος ὅτι σκοπεῖ ν'
ἀναχωρήσῃ, ἔκλαυσε.

—Διατί κλαίεις; τῇ εἶπεν οὗτος. Δὲν θὰ βραδύνω νὰ ἐπι-
στρέψω.

—Πότε λοιπὸν θὰ ἐπανάλθῃς;

—Κατὰ τὸ ἔαρ. Νὰ μὲ περιμένῃς ἄμα ἴδῃς τὴν πρώτην
χειλιδόνα θὰ ἔλθω μετ' αὐτῆς.

—Φοβοῦμαι πολὺ, μὴ δὲν ἐπανάλθῃς ποτέ.

—Διασκεδάσον τοὺς φόβους σου· εἶνε μάταιοι.

—Θέλω πλὴν ἀδυνατῶ.

—Νὰ σέ βοηθήσω;

—Ἄν δύναιται.

Ὁ Δημοφῶν μειδιῶν, ἔκλεινε καὶ ἠσπάσθη τὰ χεῖλη τῆς
Φυλλίδος, ἥτις θαυμάσεν ἐγέλασε.

Τὴν πρωῒαν τῆς ἐπαύριον ἡ Βασιλικὴ οἰκογένεια συνώδευσε
μέχρι τῆς θαλάσσης τὸν Δημοφῶντα. Ἐνταῦθα ἱερεὺς στε-
φανηφόρος ἔθυσσε μέλανα ταῦρον εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ ἐπε-
καλέσθη τὴν εὐνοίαν τῶν ἀνέμων.

Τελεσθείσης τῆς θυσίας ὁ Δημοφῶν ἐχαιρέτησε τὸν Βασιλέα.

—Οἱ θεοὶ μετὰ σοῦ! τῷ πύχθη οὗτος.

Ἀφ' οὗ δὲ ἀπεχαιρέτησε καὶ τοὺς λοιποὺς, ἐπέβη μεγαλο-
πρεποῦς τριήρεως, ἣν τῷ παρεχώρησε πρὸς ἀπόπλουν ἡ πόλις.

Ἡ ἄγκυρα ἀνῆρθη καὶ ἀνηρτήθη πρὸ τῆς πύρας, ἣν ἐ-
κόσμου πολυποικιλίαι γλυφαί.

Τὰ ἱστία διεστάλησαν καὶ ἐκολώθησαν ὑπὸ τῆς ἀπογείου
αὔρας, ἡ δὲ τριήρης σχίζουσα τὰς ὑγρὰς κελεύθους ἐπροχώρει
μεγαλοπρεπῶς ὡς Βασιλεὺς τῶν ὑδάτων.

Ὁ Δημοφῶν ἐπὶ τῆς ἐστεμμένης πρύμνης ἱστάμενος ὄρθιος
ἀπεχαιρέτα τοὺς ἐπὶ τῆς παραλίας, οἵτινες παρηκολούθουν τὸ
πλοῖον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἕως ὅτου δὲν ἤδύναντο νὰ διακρί-
νωσιν εἰμὴ λευκὸν τι σημεῖον εἰς τὸν ὀρίζοντα, ὅπερ μετ' ὀλί-
γον ἐξήλειψε ὁ ἀφρὸς τῶν κυμάτων.

VI

Τὸ ἔαρ ἔφθασε. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ θάλασσα ἤρχισαν νὰ μει-
διῶσι καὶ πάλιν πρὸς ἀλλήλους παραιτήσαντες τὴν ἔχθραν ἣν
εἶχον, ὡς ἐρασταὶ δυσαρεσθηέντες, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ χει-
μῶνος. Ἡ γῆ ἀπέδωκε πάλιν ἄνθη καὶ χλόην. Αἱ χειλιδόνες ἐ-
πανῆλθον. Ὁ Δημοφῶν ὅμως δὲν ἐφάνη.

Τί ἀπέγινε;

—Διατρίψας ἐπίτινα χρόνον ἐν Ἀθήναις καὶ τακτοποιήσας
τὰς ὑποθέσεις του ἐπέβη τῆς τριήρεως ὅπως, πιστὸς εἰς τὴν
ὑπόσχσίν του, ἐπιστρέψῃ εἰς Θράκην καὶ συζευχθῇ τὴν Φυλ-
λίδα. Δυστυχῶς ὅμως ἐναντίοι ἄνεμοι ἐκώλυσαν αὐτὸν νὰ κα-
ταφθάσῃ κατὰ προσδιορισθεῖσαν ἐποχὴν.

Ἡ Φυλλίς ἦτο ἀπαρηγόρητος.

Πολλὰ ὑποπτευομένη ἀδίκως καὶ παραπονυμένη κατὰ τοῦ
Δημοφῶντος μετεβάλλετο ὁσημέραι. Ἡ ἀνθρωπὴ αὐτῆς νεότης
ἐμαραινέτο καὶ μετ' ὀλίγον ἡ ζωηρὰ κόρη κατέστη μελαγχό-
λική καὶ ὠχρὰ, ὡς φύλλον φθινοπώρου.

Ἡ τάλαινα εἶχεν ἀγαπήσει αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ δυνάμει νεα-
νικοῦ ἔρωτος.

Μάτην ὁ πατὴρ τῆς προσεπάθει νὰ τὴν παρηγορήσῃ καὶ
διασκεδάσῃ τὴν λύπην τῆς διὰ συμποσίων καὶ διασκεδάσεων
πολυειδῶν καὶ πλουσίων. Ἐν αὐτοῖς ἡ Φυλλίς δὲν εὕρισκεν
εἰμὴ πικρίαν. Ἡ θλίψις τῆς ἐπηυζάνατο δι' αὐτῶν καὶ ἡ ἀνία
ἐρριζοῦτο ἐπὶ μᾶλλον ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς.

Κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν κατήρχετο εἰς τὴν παραλίαν, ἔνθα
ἐπὶ ὑψηλοῦ βράχου καθημένη, κατεσκόπευε ἀνὰ τὸ πέλαγος
καὶ ἀγωνιώσα περιέμενε τὴν προσπέλασιν παντὸς πλοίου, οὗ-
τινος ἤθελε διακρίνει τὸ λευκὸν ἱστίον.

Πόσον ὅμως ἐλυπεῖτο ὅτε ἔβλεπε τὰς ἐλπίδας του μαται-
ομένους καὶ φρούδας! Πόσα τότε δάκρυα ἐδέχετο ἡ πρὸ αὐ-
τῆς ὑγρὰ ἄβυσσος!

Ἐσπέραν τινὰ καθημένη ἐνταῦθα, ἐλησμώνησε νὰ ἐπιστρέψῃ
οἴκαδε. Κατελήφθη ὑπὸ νάρκης.

Ὁ γέρον πατὴρ τῆς, παρατηρήσας τὴν ἀπουσίαν τῆς, ἐζή-
τησεν αὐτὴν ὅπου ἐγνώριζεν ὅτι συχνάζει. Μὴ εὐρὼν ὅμως
αὐτὴν κατήλθεν εἰς τὸν αἰγιαλὸν καὶ εὗρε τὴν Φυλλίδα λει-
πόθυμον ἐπὶ τοῦ βράχου. Ὀλίγον ἂν ἔκλινε, μίαν στροφὴν περὶ
αὐτὴν ἂν ἔκαμε, θὰ κατεκρηνίζετο εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὁ Σιθὼν ὅμως καταφθάσας ἐγκαίρως καὶ λαβὼν αὐτὴν εἰς
τὰς ἀγκάλας του τὴν ἐπανέφερεν εἰς τὰς αἰσθήσεις τῆς διὰ
τῶν φιλημάτων καὶ τῶν θαυμάτων του.

Δυστυχῆς πατὴρ. Ἡ καρδία του τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐ-
σπαράχθη. Ἦτο ἀξιοδάκρυτος.

Ἐκτοτε ἡ Φυλλίς ἠσθένησε νόσον δεινὴν καὶ μετ' οὐ πολὺ
ἀπέθανε φθισικῇ.

Ἡ τελευταία λέξις ἣτις ἐξῆλθε τῶν ὠχρῶν χειλέων τῆς,
ἦτο τὸ ὄνομα: Δημοφῶν.

Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς ἐφύη, ηὔξησεν ἀφ' ἑαυτῆς καὶ κατέ-
στη δένδρον πολὺφυλλον ἀμυγδαλέα, ἥς τὰ φύλλα ἐμαραί-
νοντο καὶ ἐπιπτον κατὰ τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τοῦ θανάτου τῆς.

Ἐν ἔτος μετὰ τὸν θάνατον τῆς Φυλλίδος, τὴν ἡμέραν
δηλαδὴ καθ' ἣν τὸ πρῶτον ἡ ἀμυγδαλέα ἦτο ἄφυλλος, ἦλ-
θεν ὁ Δημοφῶν.

Ἦτο πολὺ ἄργα.

Ὅτε ἔμαθε τὸν θάνατον τῆς πεφιλημένης μνηστῆς του,
ἐκλάυσε πικρῶς ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς καὶ ἠσπάσθη τὸν ξηρὸν
κορμὸν τοῦ δένδρου ὅπερ τότε διὰ τοῦ φιλήματος ἐκείνου ἐ-
βλάστησε φύλλα χλωρὰ.

(Σμύρνη)

ΔΗΜ. ΣΤΑΗΣ

H PROLEGOMENEN*

Ἡ ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ τῶν παρελθουσῶν θλίψεων εἶναι ἐνίοτε το-
σοῦτον ἡδέϊα, ὅσον ἡ παλαιοῦ τινας φίλου.

Ὁ παρ' ἡμῖν εὐπαίδευτος δικηγόρος καὶ δημοτ. Σύμβου-
λος κ. Ν. Β. Παγκώστας, ἀποστέλλων ἡμῖν τὸ ἀνωτέρω διη-
γημάτιον, ὅπερ, ἀσμένως δημοσιεύοντες, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι
εὐχαρίστως θέλει ἀναγνωσθῇ παρὰ τῶν κ. κ. ἀναγνωστῶν τοῦ
«Ἀπόλλωνος» εὐηρεσθήναι νὰ συνοδεύσῃ τοῦτο διὰ τῆς ἀκο-
λούθου ἐπιστολῆς.

Φίλτατέ μοι κ. Δ. Κ. Σκαελλαρόπουλε.

Σᾶς πέμπω τὸ διηγημάτιον «ἡ Προγεγραμμένη» ὅπερ εἰς
ἡλικίαν 19 ἐτῶν μετέφρασα, ὁρμηθεὶς ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ ἐκτυ-
λισσόμενων ἰδεῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν, συμφώνων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ

Ὁ βίος μου διαταράχθη μὲν ὑπὸ τῶν τρικυμιῶν τῆς δυσ-
τυχίας, ἀλλ' ἐσυνείθισεν εἰς ταύτας· σήμερον δ' εὕρισκε τὴν
ἰσχὺν τοῦ εἰς τὰς ἀθυμίας αὐτοῦ. Σήμερον, ἀγαπῶ νὰ συν-
διαλέγωμαι περὶ τῶν βεμβασμῶν μου, ὡς παλαιὸς στρατιώτης
ἀγαπᾷ νὰ δεικνύῃ διὰ τοῦ δακτύλου, ἐπὶ τοῦ χάρτου, τὴν θε-
σιν, ἐν ἣ ἐπληγώθη.

Ἐν τούτοις οὐδέποτε συνέλαβον τὸν κενόδοξον σκοπὸν νὰ
γράψω ἕνεκα δόξης. Ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἔζησα πολὺ, ὑπέφερα
πολὺ, ἠγάπησα πολὺ καὶ συνέγραψα βιβλίον, ἐκτύπωμα τῆς
καρδίας μου.

Μὴ μ' ἀναγινώσκῃς, εὐτυχῆς γενεά, ἥτις μέλλεις νὰ δια-
τρέξῃς στάδιον κενοσμημένον διὰ τῶν γοητειῶν τῆς τύχης·
περίβαλε τὴν ὑπαρξίν σου δι' εἰκόνων ἱλαρῶν καὶ ἡδονικῶν.
Ἐπλεуса ἐπὶ θαλάσσης ἀπίστου καὶ ὑφάλους μόνον εἶδον.

Μὴ μ' ἀναγινώσκῃτε ὥραϊαι γυναῖκες, αἵτινες μειδιᾷται
πρὸς τὴν διαλάμπουσαν πληθύν τῶν νέων λατρευτῶν ὑμῶν,
καὶ αἵτινες διέρχεσθε τὸ παρὸν, ἀριθμοῦσαι τὰς ἡδονὰς τοῦ πα-
ρελθόντος καὶ κατασκοπεύουσαι τὴν εὐτυχίαν τοῦ μέλλοντος.

Ῥόδα τῆς πρωῒας, σαλεύθητε εἰς τὴν πνοὴν τοῦ ζεφύρου
ἐπὶ τῶν εὐόσμων καυλῶν ὑμῶν. Ἡ Στέλλα ἦτο ῥόδον ὡς ὑμεῖς,
ἀλλ' ἦνθισεν ὑπὸ λάμποντα ἥλιον καὶ ἀπέθανεν.

Δι' ὑμᾶς γράφω ὑπάρξεις εὐαίσθητοι, ὑπάρξεις, αἵτινες ἐν
καιρῷ ἐπρώτῃ ἐπὶ τῆς προσβολῆς τῶν παθῶν καὶ ὧν ἡ ψυχὴ
ἐτράφη ὑπὸ τῶν μαθημάτων τῆς ἀτυχίας.

Πρὸς τὴν εὐπιστον ὑμῶν νεότητα εὗρετε ψεῦδος, ἀπιστίαν
μόνον. Αἱ ὀδυνηραὶ λύπαι σᾶς παρηκολούθησαν εἰς τὴν ἀκμὴν
σας, ἡ κοινωνία σᾶς ἀπεσκορράκισεν, οἱ ἄνθρωποι σᾶς ἐμίσησαν
καὶ αἱ ἡδέϊαι αὐτῶν πλάναι ἐξηλείφθησαν, ὡς ἡ φυγὰς βίπῃ,
ἥτις ἀκολουθεῖ μακρόθεν τὴν κώπην καὶ ἐξαλείφεται ὀπισθεν
αὐτῆς.

Ἐλθετε πρὸς με, θὰ σᾶς ἀγαπήσω, θὰ ἀνακουφίσω τὰς λύ-
πας σας, συμμεριζόμενος αὐτάς, καὶ θέλωμεν κλαύσει ὑμοῦ,
ἐὰν μᾶς μένουν εἰσέτι δάκρυα νὰ χύσωμεν.

καὶ πρὸς τὴν νεανικὴν ἡλικίαν μου, καὶ πρὸς τὴν πολιτικὴν τότε
κατάστασιν τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ἣν τὸ τότε κρατυνθὲν πνεῦμα τῆς
φιλαρχίας καὶ ἰδιοτελείας ἐπλασσεν, ἐκμεταλευόμενον τὴν εὐπι-
στίαν τῆς ἀπείρου καὶ εἰς πατριωτισμὸν ἀκραίον ἔνθουσιώσης
νεολαίας.

Ἐὰν ἐν τῷ ἡμετέρῳ περιοδικῷ, τῷ τιμῇν περιποιῶντι εἰς
τὸν Πειραιᾶ, δημοσιεύσιν τοῦ εἰρημένου διηγηματίου θεωρεῖτε
ἄξιαν αὐτοῦ, δυνάσθε νὰ προβῇτε εἰς ταύτην.

Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι θέλετε μοὶ κάμει τὴν
τιμὴν νὰ διαθέσῃτε σελίδα τινὰ τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ εἰς
πρωτότυπον τι ἔργον μου, σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῇτε μετὰ
τῶν εὐχαριστήσεών μου τοὺς ἐγκαρδίους ἀσπασμούς

τοῦ φίλου Σας
Ν. Β. ΠΑΓΚΩΣΤΑΣ.

"Ημην εικόναστές τὰ τελευταῖα ἄνθη ἤνθησαν εἰς τὰς τελευταίας ἀκτῖνας τοῦ μηνὸς Μαΐου καὶ ἐγὼ κατέλιπον τὴν ποθητὴν πατρίδα. Τὸ πένθιμον πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐπεκρέματο τῇ ἐξεπτοημένῃ Γαλλίᾳ, ἐμπεριελάμβανεν ἐντὸς τῶν ἀπείρων προγραφῶν αὐτῆς πάσας τὰς εὐτυχεῖς ἐποχάς, δηλαδὴ τὴν νεότητα καὶ τὸ θέρος.

"ὦ! ἐὰν ἡδυνάμην νὰ γράψω, ὡς αἰσθάνομαι, μετὰ μεγίστης εὐκολίας θὰ ἐξεκονίζον τοὺς περισπασμούς τῶν πενθίμων ἐκείνων ἡμερῶν, καὶ θὰ ἐφρίσσετε εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἰδίων ἡμῶν δεινῶν ἄλλ' οὐδόλως θὰ ἡτιώμην τῆς θείας προνοίας, ὡς ἡ ἀδικος καὶ ἀπερίσκεπτος ἐκείνη πληθὺς, ἥτις προτιμᾷ νὰ διαβάλλῃ τὸν οὐρανὸν ἢ νὰ ζητῇ τὴν ἀλήθειαν.

Αἱ ἐπαναστάσεις εἶναι μεγάλαι ἀσθένειαι, αἵτινες καταθλίβουσι τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ αἵτινες ὀφείλουσι ν' ἀναπτύσσωνται εἰς ὠριμένες ἐποχάς. Διὰ τούτων τὰ ἔθνη ἀγνίζονται καὶ ἡ ἱστορία καθίσταται τὸ σχολεῖον τῶν μεταγενεστέρων.

Οὐχί, ἀναμφιβόλως, τὸ διάδημα τοῦτο δὲν εἶναι ἔργον τοῦ σκότους, προπαρασκευαζόμενον, ἐν τῷ σκότει νυκτῶν τινῶν, ὑπὸ δρακὸς φανατικῶν καὶ στασιαστικῶν εἶναι τὸ ἔργον πάντων τῶν αἰώνων, τὸ κύριον καὶ ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα πάντων τῶν παρελθόντων συμβάντων, καὶ ἵνα μὴ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο παρήγεται, ἔπρεπε νὰ παραβιασθῇ ἡ αἰώνιος τάξις τοῦ παντός.

Στεναζάτε ἔτι, στεναζάτε πάντοτε σεῖς οἵτινες ἀπωλέσατε, ἐν τῷ μέσῳ τῶν τρώων τῆς θείας ἐκείνης δίκης τὰ ἀντικείμενα τῶν προσφιλεστέρων ἡμῖν ἐρώτων, ἀλλὰ μὴ ὑποτονθορίζετε τὴν ἐκδίκησιν· στήσατε κυπαρίσσους ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν φονευθέντων ὡμῶν γονέων, ἀλλὰ μὴ θυσιάζετε θύματα ἀνθρώπων· αἱ σκιαὶ ἐκείνων εἰσὶ θεοὶ φιλήσυχοι, μὴ ποτιζόμενοι δι' αἵματος.

Συγγνώμην, τοῦτο εἶναι ἡ δικαιοτέρα πράξις ὡς ἡ ἡδυνάμην, τῆς ἰσχύος· ἄλλως τε πιστεύω ὅτι εἶναι ὀλίγον ἔνοχον. Ὁ πυρετός καὶ τὰ πάθη καθιστῶσι μανιώδεις, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι εἰσι κακοί, ὅταν ὦσιν ἀσθενεῖς.

"Ἐρθασα εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους καὶ εἶδον ὀπισθεν αὐτοῦ τὸ κωδωνοστάσιον τῆς Παναγίας, ὅπερ ἡρπάζετο μεταξὺ τῶν ἑλατῶν. Ἐκαθέσθην ἐπὶ τοῦ στελέχους δένδρου, τὸ ὁποῖον καταιγὶς εἶχεν ἀνατρέψῃ βήματά τινα μακρὰν ῥυάκος, ὅστις κατήρχετο διὰ μέσου τῶν ῥηγματῶν βράχου καὶ ὅστις περιεπλανᾶτο εἰς μικρὰν τινὰ φάραγγα.

(Ἔπεται συνέχεια)

Ο ΚΑΤΑΠΟΝΤΙΣΜΟΣ

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ἐνίοτε ὁ τὰς ἀμυώδεις παραλίας καὶ τὰς ἀλιτενεῖς ἡρόνας τῆς Βρετάνης καὶ τῆς Σκωτίας διαπορευόμενος ὁδοιπόρος ἢ

ἀλιεύς, καὶ μακρὰν τυγχάνων τοῦ σιγιαλοῦ, αἰσθάνεται αἰφνης ὅτι ἄρχεται νὰ βαδίζῃ ἐπιπόνως. Τὸ ἔδαφος εἶναι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς πίσσα, τὰ δὲ πέλματα προσκολλῶνται ὡς ἐπ' ἰζῶ. Ἡ παραλία εἶναι πάντως ξηρά· ἀλλ' ὅμως ὁ τύπος ἐκάστου βήματος, ἐξελθόντος τοῦ ποδός, πληροῦται εὐθὺς ὕδατος.

Ἐν τούτοις ὁ ὀφθαλμὸς οὐδεμίαν διορθῇ μεταβολὴν. Ἡ μὲν ἄπειρος ἀκτὴ εἶναι ἐπίπεδος καὶ ἡσυχος, ἡ δὲ ἄμμος παρέχεται πανταχοῦ τὴν αὐτὴν ὄψιν, ἡ δὲ τῆς στερεᾶς γῆς διαφορά οὐδόλως εἶναι ἐμφανής.

Ὁ ὁδοιπόρος διατελεῖ ὁδεύων, προχωρῶν, καὶ πειρᾶται νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν ἀκτὴν, οὐδόλως φροντίζων περὶ τούτου. Ἀλλ' ὅμως μετ' ὀλίγον αἰσθάνεται ὡς εἰ οἱ πόδες αὐτοῦ καθίστανται βαρύτεροι μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καὶ βλέπει, ὅτι βυθίζονται κατὰ δύο ἢ τρεῖς δακτύλους. Νομίζει, ὅτι παραδρομῇ, καὶ ἵσταται πρὸς ὦραν, ὅπως κατὰ τὴν ὁδὸν. Αἰφνης, προσβλέπει τοὺς πόδας, ἀλλ' οἱ πόδες αὐτοῦ ἡφανίσθησαν. Ἡ ἄμμος ἐκάλυπεν αὐτούς. Ἀνέλκει αὐτούς ἐπαλλήλως ἐκ τῆς ἄμμου. Θέλει νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὰ ὀπίσω· ἀλλὰ βυθίζεται ἔτι μᾶλλον. Ἡ ἄμμος φθάνει μέχρι τῶν σφυρῶν. Ἀπαλλάττεται αὐτῆς, καὶ ὁρμᾷ πρὸς τ' ἀριστερά. Ἀλλ' ἡ ἄμμος ἀναβαίνει μέχρι τῶν κνημῶν. Ὁρμᾷ δὲ πάλιν πρὸς τὰ δεξιὰ· ἀλλ' ἡ ἄμμος ἀναβαίνει μέχρι τῶν γονάτων. Καὶ τότε ἀναγνωρίζει μετ' ἀνεκφράστου τρόμου, ὅτι εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς κινήτης ἀκτῆς (greve mouvante) καὶ ὅτι ὑπ' αὐτὸν ὑπάρχει τὸ στοιχεῖον, ἐφ' οὗ ὁ μὲν ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ βαδίσῃ, ὁ δὲ ἰχθύς νὰ κολυμβῇ. Ἐὰν φέρῃ φορτίον, ῥίπτει αὐτὸ καὶ ἀνακουφίζεται πρὸς στιγμὴν, ὡς κινδυνεύον σκάφος. Ἀλλὰ φεῦ! μάτην.... διότι ἡ ἄμμος ἔσθασεν ἤδη ὑπὲρ τὰ γόνατα.

Κραυγάζει, κινεῖ τὸν πῖλον ἢ τὸ ῥινόμακτρον αὐτοῦ· ἡ ἄμμος ὑψοῦται ἀδιαλείπτως. Ἐὰν ἡ ἀκτὴ ἦναι ἔρημος, ἡ ἐὰν ἦναι μακρὰν, τετέλεσται, κατεδικάσθη εἰς καταβυθισμόν. Κατεδικάσθη εἰς τὸν φρικτὸν ἐνταφιασμόν, τὸν μακρόν, τὸν ἀνέφυκτον, τὸν ἀμείλικτον, ὃν μῆτε νὰ ἐπισπένδῃ δύναται μῆτε νὰ βραδύνῃ τὸν ἐνταφιασμόν, ὅστις λαμβάνει τὸν ἄνθρωπον ὀρθόν, ἐλεύθερον, ὑγιᾶ, καὶ καθέλκει αὐτὸν διὰ τῶν ποδῶν, οἵτινες ἀνὰ πᾶσαν κραυγὴν βυθίζονται μᾶλλον, καὶ μᾶλλον εἰς τὴν ἄμμον· τὸν ἐνταφιασμόν, ὅστις καθέλκει βραδέως εἰς τὴν γῆν τὸν ἄνθρωπον, ἐπιτρέπων αὐτῷ, ἵνα βλέπῃ κατὰ σχολὴν τὸν ὁρίζοντα, τὰ δένδρα, τὰς πρασίνους πεδιάδας, τὸν καπνὸν τῶν παραπλεόντων πλοίων, τὰ πτηνὰ, ἅτινα περιπτάνται ῥέοντα, τὸν ἥλιον, τὸν οὐρανόν. Ὁ καταβυθισμὸς εἶναι ὁ τάφος, ὅστις ἀναβαίνει ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς ἐν εἰδὲι πλημμυρίδος πρὸς τὸν ζῶντα.

Ἐκάστη στιγμὴ ἐπιταχύνει τὸν ἀδυσώπητον ἐνταφιασμόν. Ὁ ἄθλιος πειρᾶται νὰ καθίσῃ, νὰ πλαγιάσῃ, νὰ ἐρπύσῃ, ἀλλὰ, ἀντὶ νὰ ἀπαλλαχθῇ, βυθίζεται μᾶλλον, μᾶλλον. Ἐγείρεται, ὑψαυγενίζει... βυθίζεται. Ὁλολύζει, ἐπικαλεῖται βοήθειαν...

βυθίζεται. Κραυγάζει πρὸς τὸν οὐρανόν, διασπέρει τοὺς βραχίονας ἀπελπίζει... βυθίζεται.

Ἰδοὺ αὐτὸς ἐν τῇ ἄμμῳ μέχρι τῆς κοιλίας. Ἡ ἄμμος φθάνει εἰς τὸ στήθος, καὶ ὁ ἄνθρωπος μεταβάλλεται εἰς προτομήν. Ἐγείρει τὰς χεῖρας, ἀφίνει στεναγμούς μανιώδεις, συντρίβει τοὺς ὄνυχας ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, πειρᾶται νὰ κρατηθῇ τῆς τέφρας ταύτης, στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἀγκώνων, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς μαλακῆς ταύτης θήκης καὶ κλαίει, φρενητιῶν μετὰ λυγμῶν. Ἀλλ' ἡ ἄμμος ἀναβαίνει εἰς τοὺς ὤμους, εἰς τὸν λαιμόν καὶ μόνον φαίνεται τὸ πρόσωπον. Τὸ στόμα κραυγάζει... ἡ ἄμμος πληροῖ αὐτό. Οἱ ὀφθαλμοὶ βλέπουσιν ἔτι, ἀλλ' ἡ ἄμμος κλείει αὐτούς. Ἰδοὺ ἡ νύξ. Ἐπειτα τὸ μέτωπον ἐλαττοῦται, καὶ μικροὶ τινες βόστρυχοι φρικώδην ὑπὲρ τὴν ἄμμον. Αἰφνης ἡ μία τῶν χειρῶν ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς γῆς, διατρύπῶσα τὴν ἄμμον, κινεῖται σπασμωδικῶς καὶ ἀφανίζεται. Φρικώδες τέλος.

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΑ.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ Η ΑΥΓΗΝΙΑ ΜΟΥ.

Πῶς νὰ περὶ τὰς νύκτας μου ἐν μέσῳ τῆς ἀνίας;
ὦ χαλεπὸς διέρχεται τὰς ὥρας τὰς νυκτίας!...
Ποδάκις, φίλε, αὐπνῶν, βεμβάζω ἐπὶ κλίτης
μ' ἠγεωγμένους ὀφθαλμούς, ἔπιος μετ' ὀδύνης!...
Ἡ ψυχὴ ὀδύνη μου μετ' ὀδύνης εἰς ἐκστάσεις,
φείλλει τὰ χεῖλῃ μου ἀσυναρτήτους φράσεις.
Μ' ἐκφεύγουσι πτερόεσσαι αἱ σὺλλαβαί, αἱ λέξεις!...
μὴν ἦναι Μούσης τέχνημα ἡ ἄστροχος ἡ ἔξως
τοῦ συλλογίζεσθαι πολλὰ εἰς τὸ βεμβάζον χάος,
ὅπου ὁ νοῦς φεγγαβολεῖ ὡς ἄγνιστον τι φάος;
Σύνορον, πολλάκις σκέπτομαι τὸ μέλλον μου στηρίζω
ἐπὶ τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς, καὶ ὑποτονθορίζω,
ὁποῖον τῶν ἐκστάσεων ἀπέραντον τὸ κράτος!...
προσέρχοντ' αἱ ἐμπνεύσεις τῶν ἀκόπως, ἀοράτως!...
Πλὴν συναρμολογούμεναι μετὰ τῶν ἐνοχλοῦσι
καὶ τὰ ἀλγόντα στήθη μου βραίως συγκινοῦσι!...
Μοὶ προξενοῦσι στεναγμούς ἀνεν τινὸς αἰτίας!...
μὲ πλῆττονουσιν ὡς οἱ παλμοὶ ἐρωτικῆς καρδίας.
Ὅσοον τὴν ἀνίαν μου αὐξάνει ἡ αὐπνία!
Πῶς χαλάρᾳ τοῦ ἔπνου μου ἀπέπε' ἡ ἁρμονία!
Νῦν σιγῆς, ἀνήσυχος τὴν ταραχὴν μου κρύπτω,
ἐρείρομαι, ἐξέρχομαι, ἔξω τὸ βλέμμα ῥίπτω,
εἰς τοὺς αἰθέρας τ' οὐρανοῦ, πρὸς τὴν ἀνατολὴν σου,
πλὴν δὲν σὲ βλέπω, ἄστρον μου, μετὰ τὴν λευκὴν στολὴν σου!
Τὰ νύκτα σὲ σκιάζουσι;... βαρυνθεῖ, ἀστράπτει...
τὴν ὦραν ταύτην τῆς νυκτός τὸν οἶστρον μου ἐξάπτει.
Ἡ κάτωχρος, ἡδύφωτος, ἡ γήρσα Σελήνη
διὰ τῶν φύλλων τῆς συκῆς φῶς ἀμυδρὸν μοὶ χύνει.
Ὅς αἰθερία τις Σειρὴν νομίζεις ὅτι πλέει
ἐν τῷ αἰθέρι τ' οὐρανοῦ... ἐπὶ τὰ νύκτα κλαίει.
Σιγῇ βαθεῖα πανταχοῦ τὴν πλάειν κυριεύει
μόνον ταρασσέτ' ἡ ψυχὴ ποῦ αἰσθητὴ λατρεύει.
Γαλήνιος ἡ θάλασσα δὲν σείεται διόλου.
εὐώδης αἶθρ' ἀνέρχεται ἐκ πνεύματος ἀδόλου.
Μάτην τὰς χεῖρας μόνος μου συγκροῦναι ν' ἀφηνέσω
τὸ ἄστρον τῆς αὐγούλας μου!... τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς κλείσω!
Ἄνω τοῦ ζόφου τῆς νυκτός τὸ ἄστρον μου κοιμᾶται!...
ὁ μέγιστος ὠκεανὸς τὸ βλέπει καὶ μετᾷται.

Βαθύπνοος πῶς διέρχεται ἡ νύξ μου βαρυτάτη!...
ὡς κοιμηθῶ, ἂν δύνωμαι, ὁ ἔπνος μου εἶν' ἀπάτη.
Ἐν Ἀργοστολίῳ.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ Γ. ΑΝΝΙΝΟΣ.

ΤΗ ΜΟΙΡΑ ΜΟΥ...

Ἰερὸν.

Παρτοῦ σιγῇ, γαλήνιος ἀπλοῦται νηρημία,
καὶ τὴν ἀκτὴν ἀκόμεντος ἡ θάλασσα θωπεύει,
καὶ ἥρεμος ἐν δλῇ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ
Ἡ τοῦ ἐρέβου ἀδελφὴ ἀλήκτως βασιλεύει.

Τὸ εὐώδες φύλλωμα ἡ ἀνδρῶν κοιμᾶται,
καὶ ὁ γλυκὺς τοῦ ῥυάκος τὴν βαυκαλίζει κρότος...
Εἰς μόνον οἶμοι! δυστυχῆς ὡς φάσμα τι πλανᾶται
Τὸ τὸ νύκτιον αὐτὸ καὶ σιγαλαῶν σκότος.

Βαδίζει πάντοτε ἐμπρός, καὶ εἰς ἑαυτὸν τοῦ βήμα
Ἀναπολεῖ τὸ παρελθόν, τὴν δόσανσαν χαρὰν τοῦ
καὶ ἔχει σύντροφον, χωρὶν εἰς τὸ μοιραῖον μῆγμα,
Παιδίον τι ὡς ὀδηγὸν φεῦ!... καὶ τὴν συμφορὰν του.

Ὡ, ἦτο ἄλλοτε φαιδρός, χαρίεις νεαρίας,
Ὡς ἔαρὸς χρυσὴ αὐγὴ, ὡς ἄστρον ἐπιτέλλον,
Ἀλλ' ἦδη ἐκ τῆς συμφορᾶς καὶ τῆς περιπετείας
θρηγεῖ τὸ παρελθόν αὐτοῦ, καὶ σκοτεινόν του μέλλον.

Εἰς τὴν γαλήνιον ἀκτὴν τῆς Μουνυχίας φθάσει,
Ἐν τῇ τὸ κῆμα πλαταγοῦν, τοὺς βράχους τῆς κοίτης
καὶ πρὸ τοιαύτης ὀφείας τὸ πάθος του αὐξάνει,
καὶ δάκρυ, κατὸν θαλερόν, τὰς παρειὰς του βραίνει.

Ὡ, πόσον ἤμην ἄλλοτε εὐδαίμων... πλὴν αἱ λύπαι...
Κ' ἐξηκολούθει ἐνδραχρὺς μετὰ λυγμῶν καὶ ἀρθρών...
Πλὴν σιωπῇ, ἀδυνατῶν νὰ γράψω ὅσα εἶπε...
Πόσον ἐκάστη λέξις του τὰ σπλάγχνα μου πληγώνει...

Ἀλλοῖμονον εἰς τὸν θνητὸν ἐκείνον ὅστις κλαύσει,
Εἰς δυστυχίαν ἐποχὴν, τ' ὥρατον παρελθόν του.
Τὴν ὑπαρξίν του κάλλιον ἐπὶ κρημνῶν νὰ θραύσῃ
Βορὰν ἐξελαστήριον τῶν ἀνηνῶν παθῶν του.

Εἶναι ἀπαίσιοι, φρικτὸν, ὅποια ἀναμνήσεις
Εὐδαιμονίας ἐποχὴν σκληρῶς μᾶς ἐνθυμίζουν.
Φεῦ! μᾶς ἐμπνέουν ζοφερὰς, ἀγρίας συγκινήσεις
καὶ τὴν αἰμάσσουσιν ψυχὴν ὡς ξίφη διασχίζουν.

Σεῖς οἵτινες αἰσθάνεσθαι ἡ συμφορὰ τί εἶναι,
Εἰς τὸν θεὸν τῶν οἰκιμῶν εὐχήθητε νὰ γίνῃ
Αἰμὴν θαλάτου παθεῖν τοῦ ἔπνου του ἡ κλίτη,
Νὰ παύσωσιν οἱ στόνοι του καὶ αἰτῶσαι του ὀδύνη!

Ἀπὸ τοῦ βράχου τῆς Φρεατύδος Ἀπριλίῳ 1884.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Ἐν τῇ περὶ Μυκηναίων ἀρχαιοτήτων διατριβῇ τοῦ γυμνασάρχου κ. Ν. Πετρεῖ, ἥτις ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ 9ῳ φυλλαδίῳ τοῦ περιοδικοῦ τούτου (ἀπὸ σ. 131—133), ἀνάγνωθι

Ἐν σελ. 131 στιχ. 17 Γοττίγγης ἀντὶ Γοττίγγης, ἐν στιχ. 21 ἐν κλίμακι ἀντὶ ἀναλογίᾳ. σελ. 132 στιχ. 1 Σαβουρῶφ ἀντὶ Σαβούρωφ, στιχ. 19 ἐγγυτάτης περιόδου ἀντὶ ἐγγυτά-

της, στιχ. 23 πρώτη ἀντὶ πρώτῳ. ἐν στήλῃ 6'. στιχ. 1 ἐν κλίμακι ἀντὶ ἐν ἀναλογίᾳ, στιχ. 40 διαγεγραμμέναι ἀντὶ διαγεγραμμέναι, στιχ. 43 νεωτερικὴ ἀντὶ νεωτικῇ, στιχ. 44 στρατιωτικῇ ἀντὶ σθηρατικῇ. σελ. 133 στιχ. 4 χιλιομέτρα ἀντὶ χιλιόμετρα, στιχ. 24 δύο ἀντὶ μύο, στιχ. 28 προσβολὴν ἀντὶ παραβολήν.

Καὶ ἐν τῷ 6'. μέρει τῆς διατριβῆς ὃ ἐξετυπώθη ἐν ἀριθ. 10 ἀνάγνωθι περιέβαλεν ἀντὶ περιέβαλε, ἐτεκμήρατο ἀντὶ ἐτεκμήρατο, ὑποστηρίζον ἀντὶ ὑποστηρίζον, ἐν ποιήσιν ἀντὶ εἰς ποιήσιν, περιεβάλλετο ἀντὶ περιεβάλετο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Α'. ΤΟΜΟΥ

Πρόλογος σελ. 1.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ

Σπένσερ—Αἱ πρῶται ἀρχαί, σελ. 17, 34, 49, 65.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Ἱστορικὰ ἐπανορθώματα. σελ. 9, 19, 81, 113, 129, 145, 162, 178.—Ἱστορικὸν Μουσεῖον. σελ. 2, 35.—Σημειώσεις, περὶ τῶν Ῥώσων Αὐτοκρατόρων. σελ. 45.—Βασιλεῖς τῆς Γαλλίας. σελ. 125.—Λ. Τζαβέλλας. σελ. 165.—Περὶ τοῦ Port-Royal, σελ. 185.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ἑλληνικαὶ ἀρχαιοτήτες. σελ. 4.—Ἀρχαιολογικά. σελ. 38.—Ἀνέκδοτον τετραδράχμον Ἀθηναίων. σελ. 53.—Ἀρχαιολογικά. σελ. 68.—Περὶ Μυκηναίων ἀρχαιοτήτων. σελ. 131, 147.—Νομίσματα Ἐπιδάουρου. σελ. 164.—Περὶ Λαθυρίνου, σελ. 179.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ

Ἱατρικὴ συμβουλὴ (περὶ νευραλγίας ὠτός). σελ. 14.—Διότυπα ὑποδέσεως προϊστορικά. Φυτὰ νανώδη. σελ. 28.—Ἰ. δωρ Κολωνίας. Βάλαμον ναρκωτικόν. σελ. 46.—Μεταλλοθεραπεία. σελ. 75.—Περὶ συντελείας τοῦ Αἰῶνος. σελ. 86.—ἮΟ.—Περὶ Καρτέ. σελ. 119.—Διάρκεια τῆς ζωῆς. σελ. 169.—Τὰ φυτὰ. σελ. 133, 148.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ὁ ἐκλεκτός τοῦ λαοῦ. σελ. 105.—Αἱ τέρψεις τοῦ ἀνδρός. σελ. 10.—Οἱ δύο ἄγριοι. σελ. 75.—Ἦτο ἄδικον. σελ. 92, 102, 121, 137, 153.—Ἦ πρώτη τοῦ ἔτους. σελ. 156, 173.—Φυλλίς. σελ. 172, 186.—Οἱ προγεγραμμένοι. σελ. 189.—Ὁ καταποντισμός. σελ. 190.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Περὶ τῶν παλαιῶν σχολίων τοῦ Ἀριστοφάνους. σελ. 12.—Καλλιτεχνικὴ σελίς. σελ. 8.—Φιλ. μελέτη ἐπὶ τοῦ ἔσχατος τοῦ Χιζάθα. σελ. 84, 99, 116.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΦΡΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ

Ἰωάννα δ' Ἀρκ. σελ. 22.—Αὐτοκρατορικὸς ἀστεϊσμός. σελ. 44.—Ὁ θάνατος τοῦ Γουέμπ. σελ. 71.—Ὁ Βελισσάριος. σελ. 108.—Τίποτε. 126.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

Διήμερος ἀποδημία. σελ. 42, 56, 70.

ΜΕΛΕΤΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ

Τίμων ὁ Μισάνθρωπος. σελ. 5.—Περὶ Μεγάλου Φρειδερίκου. σελ. 20.—Ἑρμανουήλ Στρατουδάκης. σελ. 23.—Βιογραφία τοῦ Βελλίνη. σελ. 28.—Βιογραφία τοῦ Ῥοσσίνη. σελ. 54.—Ἰβάν Τουργκένιεφ. σελ. 74.—Νικόλαος Καντούνης. σελ. 90.—Βέρδης 123.—Ἄλ. Πούσκην. σελ. 170.

ἮΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Ἀποφράδες ἡμέραι. σελ. 52.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον». σελ. 159.—«Ποικίλη Στοά». σελ. 140.

ΓΝΩΜΙΚΑ

Ἀξιώματα καὶ γνώμαι. Φεουχτερσλέβεν. σελ. 14.—Μωσαϊκόν. σελ. 29, 43, 77.—Γνώμαι Φεουχτερσλέβεν. σελ. 61.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Ἱστορικόν. σελ. 157.—Ποικίλα. σελ. 174, 157, 143, 127, 109, 94, 78.—Ἀνέκδοτον Heine. σελ. 77.—Ἀνέκδοτα. σελ. 61, 45.—Νεσελλ. Ἀνάλεκτα.—σελ. 92.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ

Εἰς Ἐλίζαν Λούκα. Σελ. 143.

ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΑ

Σχολεῖα Πειραιῶς. σελ. 13.

ΑΝΘΟΚΟΜΙΑ

Περὶ ἀνατολ. Ὑακίνθου. σελ. 62.—Περὶ ὕδραγγείας τῆς Ὀρτενσίας. σελ. 46.—Περὶ Δαλείας. σελ. 124.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

Κανεῖς; σελ. 15.—Πόθος, Ὁ Ψαρρᾶς, Ῥεμβασμός. σελ. 16.—Jours perdus. σελ. 30.—Ἀσπασμός εἰς Μυρμιδόνιον δόρυ. Πρὸ τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου. Χαίρετισμός. σελ. 31.—Φιλία. Ἐν δάκρυ εἰς Φωτεινὴν Οἰκονομίδου. σελ. 47.—Γιὰ μὴ ψευτογάπη. Ἀναχώρησις. σελ. 48.—Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς. σελ. 64.—Παράπονον. σελ. 63.—Appellation. Σύνεφο καὶ κύμα. σελ. 64.—Ἀσμάτιον. Ὁ τυφλός. σελ. 79.—Ἐκ τοῦ ἄνθους τῆς ἀγάπης. σελ. 79.—Ἀπροσεξία. σελ. 80.—Ἀνέκδοτον ποίημα. Ἦ θρησκεία. Καράβι καὶ θάλασσα. σελ. 79.—Δημοτικὰ ἄσματα. Εἰς τὸ ὄνομα τῆς. σελ. 95.—Ἐλεγείον Π. Ι. Γερακάρη. Νοσταλγία. σελ. 96.—Jur la morte de mon père. Ὡς τὰ γυαλιὰ τῆς. Ἦ φίλη μου. σελ. 111.—Ἀητός καὶ σκουλήκι. Ὡς τὸ γιοῦλι τῆς. Τῇ Ἑλπινίκη Γ. σελ. 112.—Τῇ φίλῃ νεότητι. Τῷ μικρῷ μου φίλῳ. Τὸ δοντάκι τῆς. σελ. 128.—Γραμματί. Εὐτύχει. Τῇ μικρᾷ Σ. Α. Τῷ φίλῳ ἐκδότῃ. σελ. 144.—Ἦ τρελλή. σελ. 159.—Ἦ ὕμνος εἰς τὴν Ἑλλ. Σημαίαν. Εἰς τὴν ἄνοιξιν. σελ. 176.—Ἦ Ἀῦπνία μου. Τῇ Μοίρᾳ μου. σελ. 191.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Jours perdus. σελ. 32.

ΕΙΚΟΝΕΣ

M. Souppé. σελ. 4.—Γκαῖτε. σελ. 41.—Μόζαρτ. σελ. 56.—Γουέμπ. σελ. 72.—Θιέρς. σελ. 89.—Ι. Βέρντης. σελ. 104.—Π. Νιέγκος. σελ. 120.—Ὀρφεὺς θρηγῶν. σελ. 136.—Τορκουάτος Τάσος. σελ. 152.—Ι. Καποδίστριας. σελ. 168.—Δάντης. σελ. 184.—Νόμισμα Ἐπιδάουρου. σελ. 164.—Ἀθηναϊκὸν τετραδράχμον. σελ. 53.